

Aspecte ale relatiei creștere economica sustenabilă - mediu de afaceri

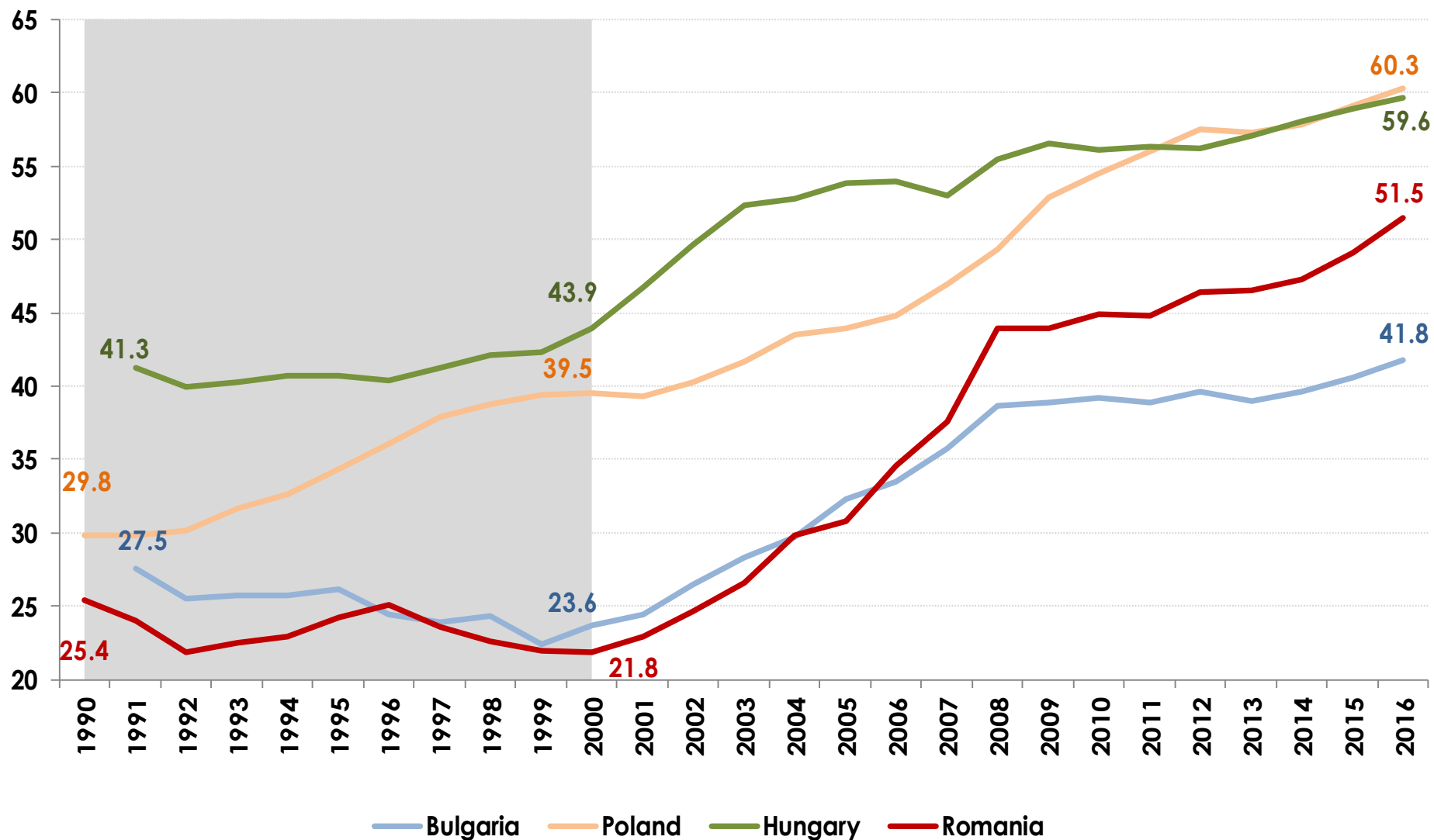
Ionut Dumitru

**Presedinte Consiliul Fiscal, Economist-sef Raiffeisen Bank, Profesor universitar ASE
Bucuresti, Facultatea de Finante, Asigurari, Banci si Burse de Valori***

Martie 2017

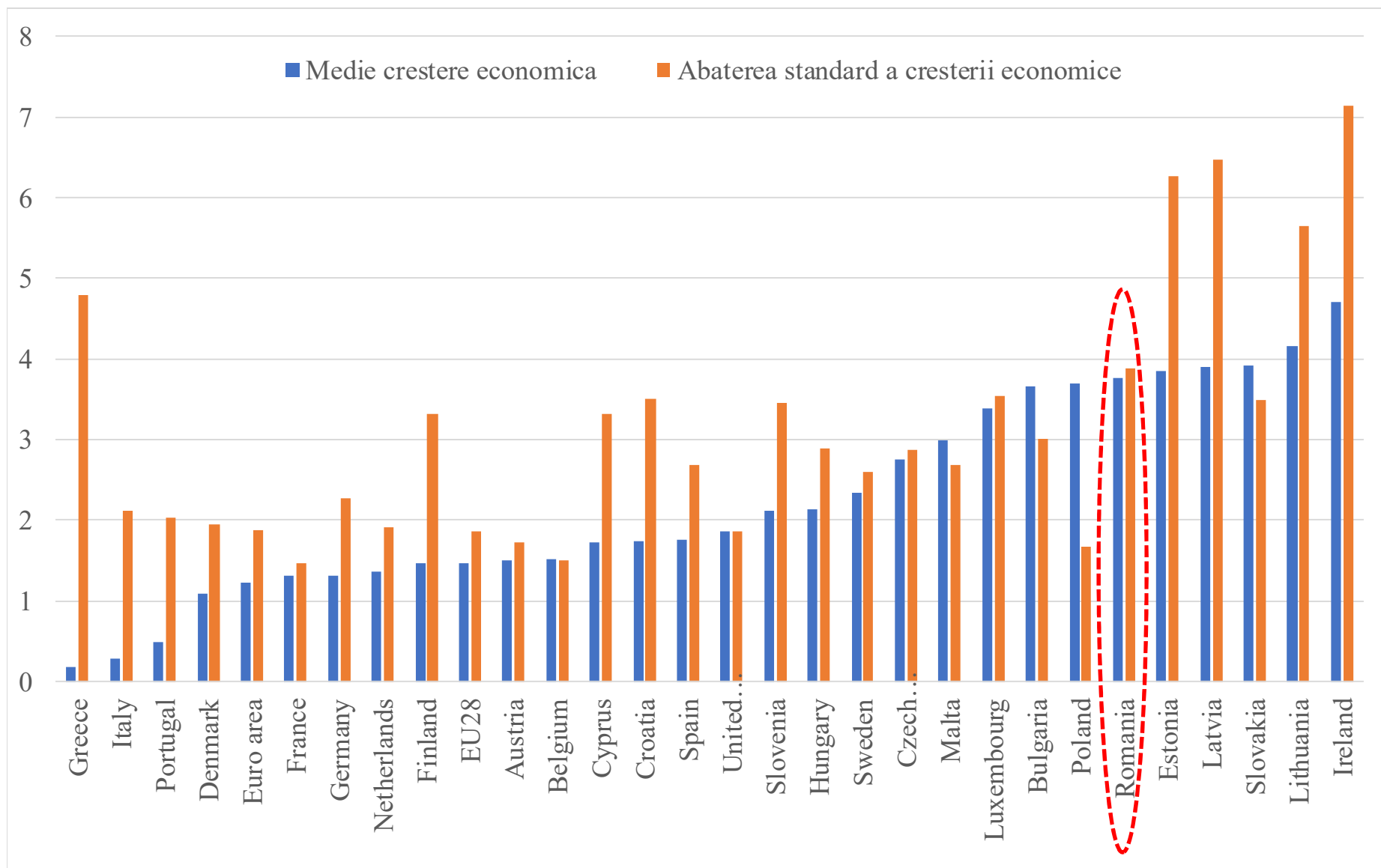
*Opiniile exprimate sunt opinii personale ale autorului si nu implica institutiile cu care este asociat.

PIB per capita in PPS (% din media Germania si Franta)

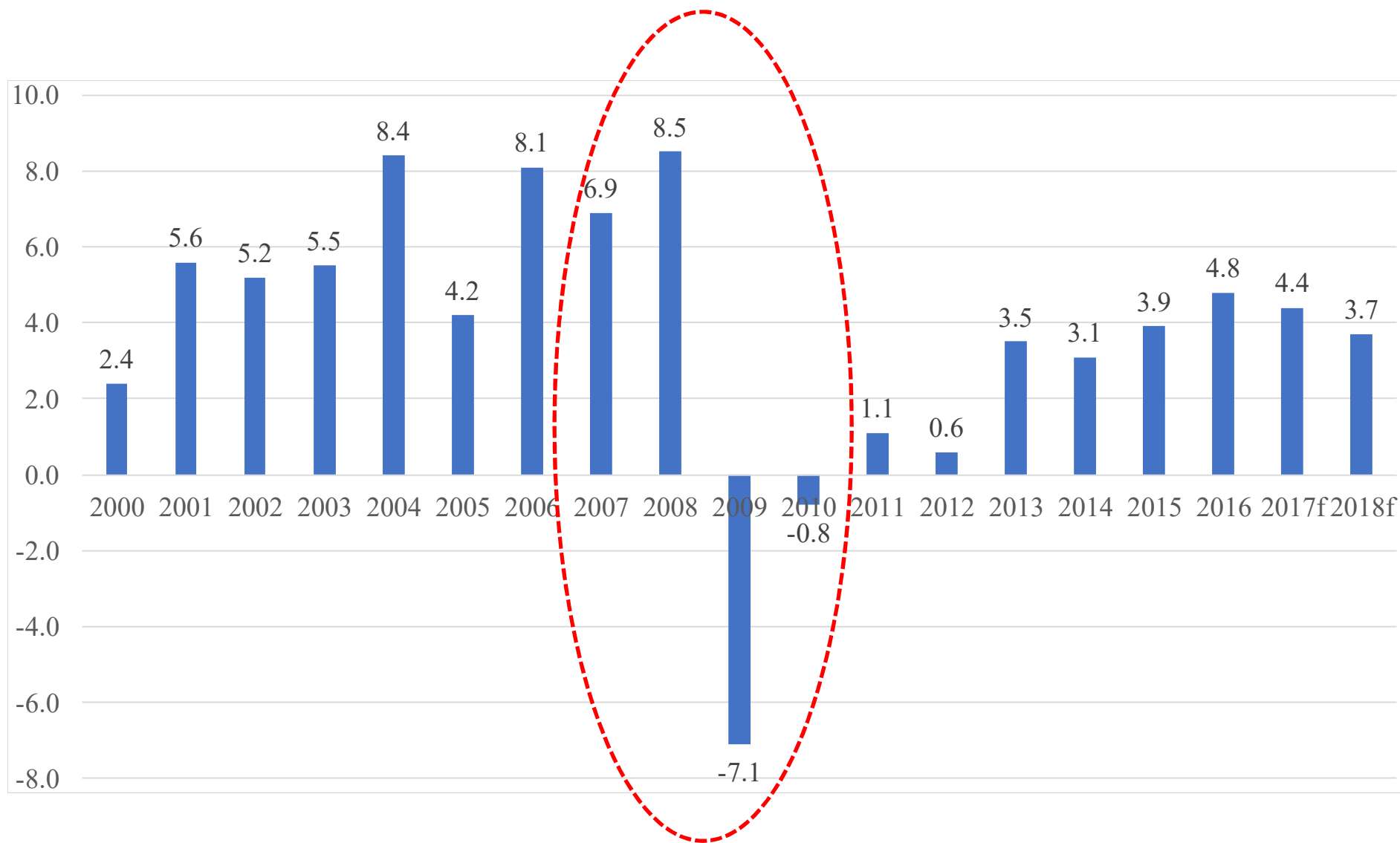
Sursa: Eurostat

Cresterea economica si volatilitatea ei (2000-2016)

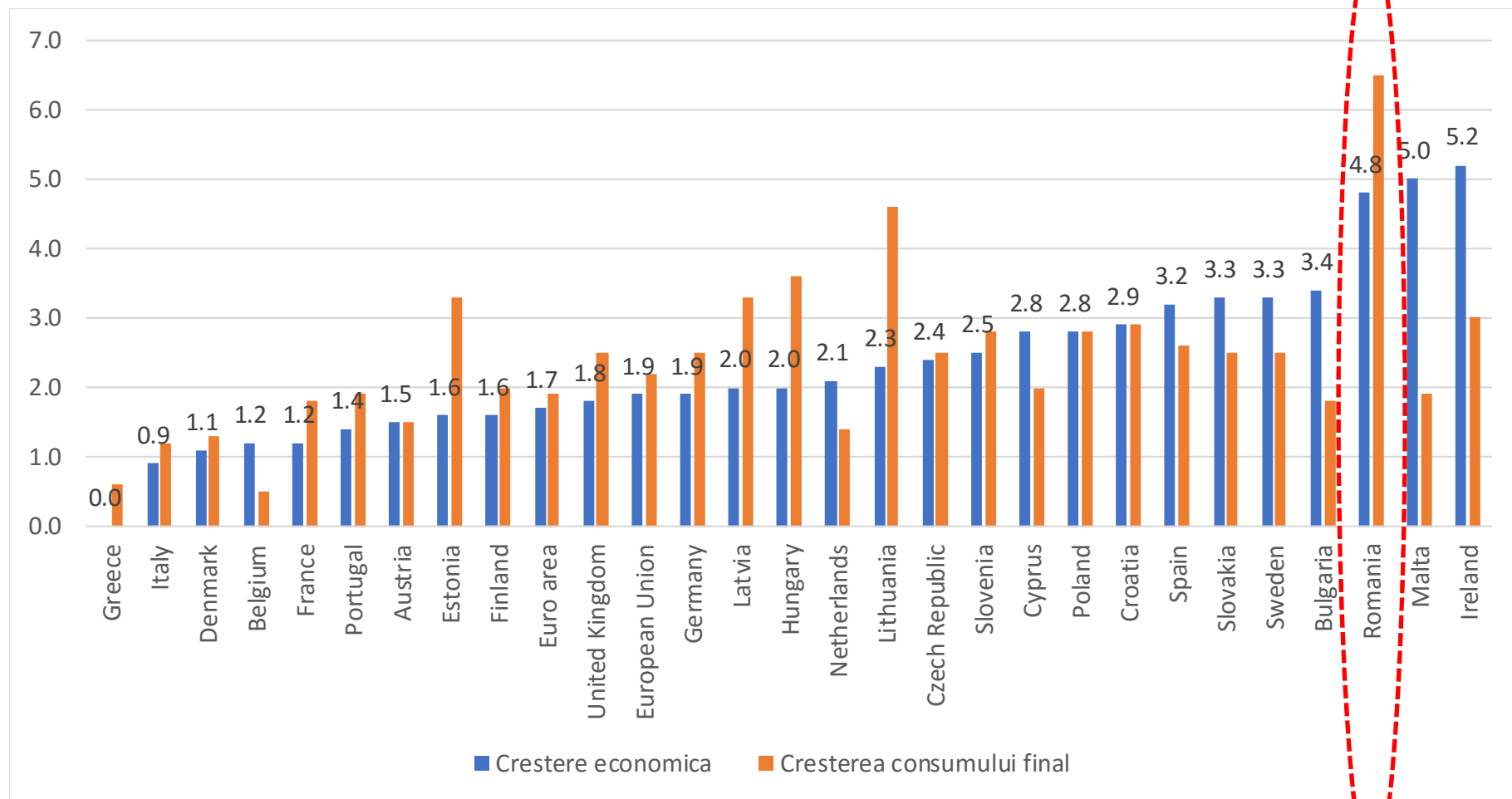
Sursa: Eurostat

Cresterea economica in perioada 2000-2018

Sursa: INSSE, Comisia Europeana

Cresterea economica in tarile UE in 2016, %

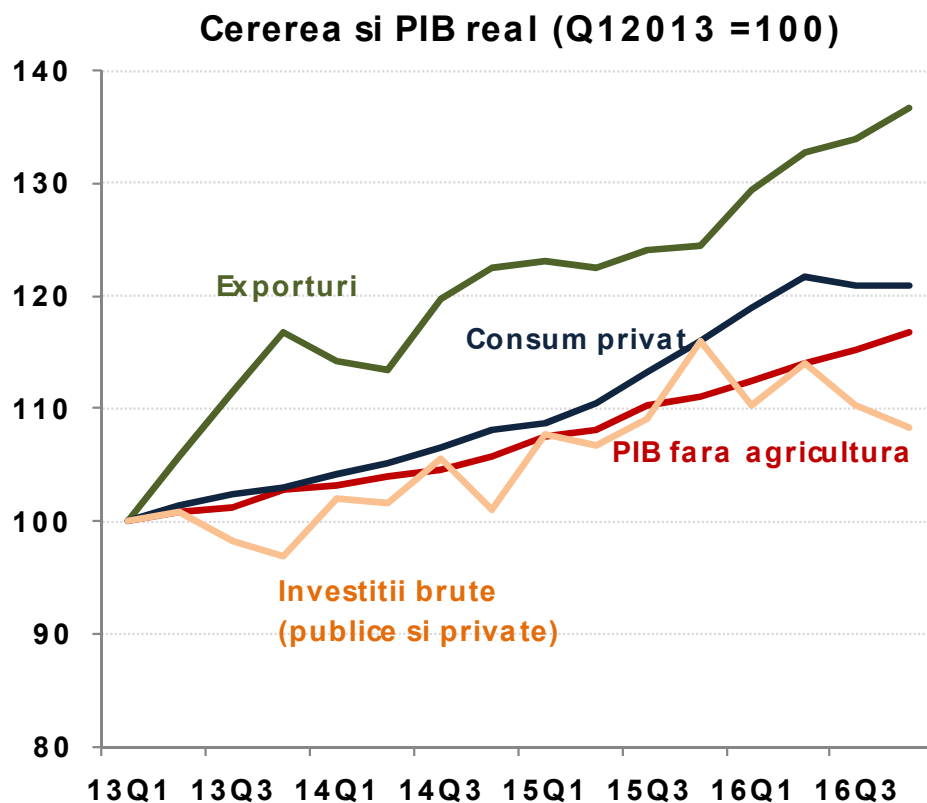
Sursa: Eurostat

Contributii la cresterea economica din Romania in anul 2016

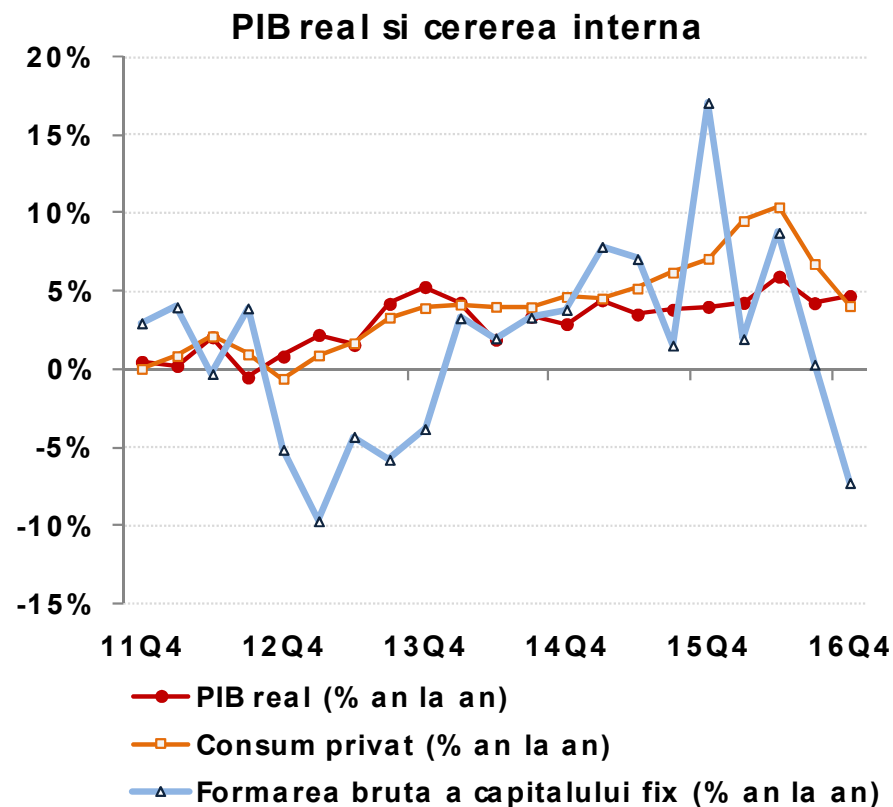
	Contribuția la formarea PIB - %	Contribuția la creșterea PIB - %	Crestere anuala, %		Contribuția la formarea PIB - %	Contribuția la creșterea PIB - %	Crestere anuala, %
Consumul final efectiv total	75.5	4.9	6.5	Agricultură, silvicultură și pescuit	3.9	0.0	0.1
Consum final individual efectiv al gospodăriilor populației	68.1	4.5	6.7	Industrie	23.1	0.4	1.7
Cheltuiala pentru consumul final al gospodăriilor populației	60.9	4.5	7.4	Construcții	6.0	0.1	1.8
Cheltuiala pentru consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	1.0	0.0	3.9	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	18.1	1.8	10.9
Cheltuiala pentru consumul final individual al administrațiilor publice	6.2	0.0	0.0	Informații și comunicații	5.6	0.7	14.2
Consumul final colectiv efectiv al administrațiilor publice	7.4	0.4	4.7	Intermedieri financiare și asigurări	3.7	0.1	1.1
				Tranzacții imobiliare	8.2	0.1	1.3
Formarea brută de capital fix	23.7	0.0	0.0	Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport	7.4	0.6	8.0
Variația stocurilor	1.8	0.7		Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială	10.2	0.3	3.1
				Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii	3.3	0.2	6.3
Exportul net de bunuri și servicii	-1.0	-0.8		Valoarea adăugată brută – total	89.5	4.3	4.9
Exportul de bunuri și servicii	41.2	3.1	7.6				
Importul de bunuri și servicii	42.2	3.9	9.3	Impozite nete pe produs	10.5	0.5	4.3
Produsul intern brut	100.0	4.8	4.8	Produsul intern brut	100.0	4.8	4.8

Sursa: Eurostat

Cresterea consumului - principalul motor al cresterii economice...

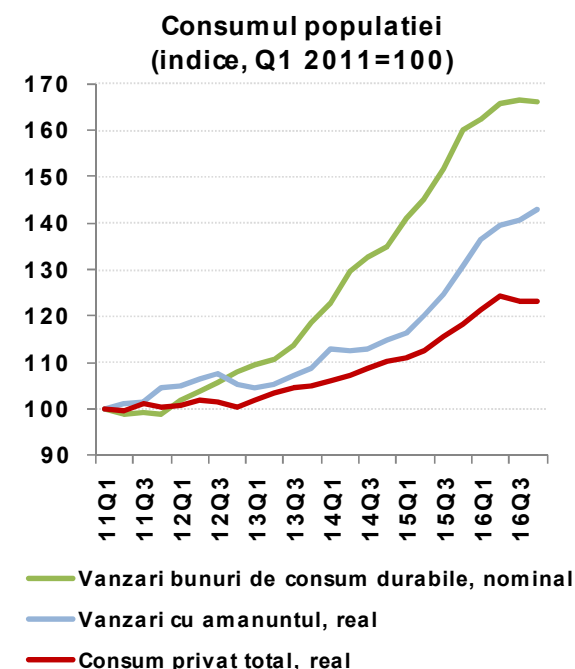
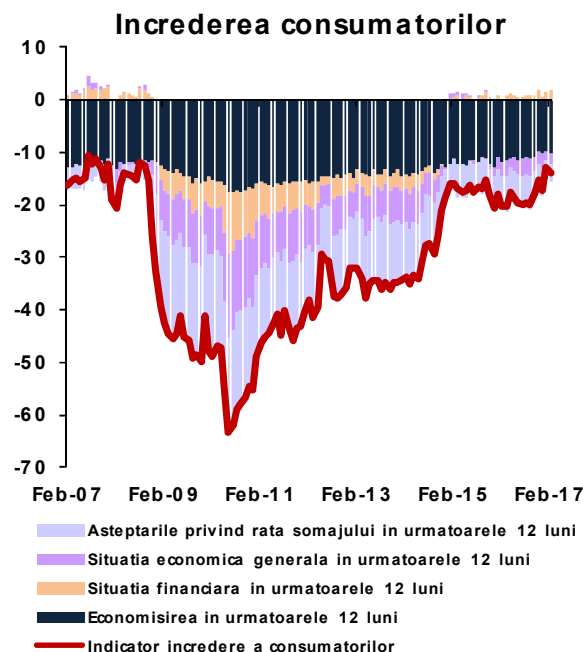
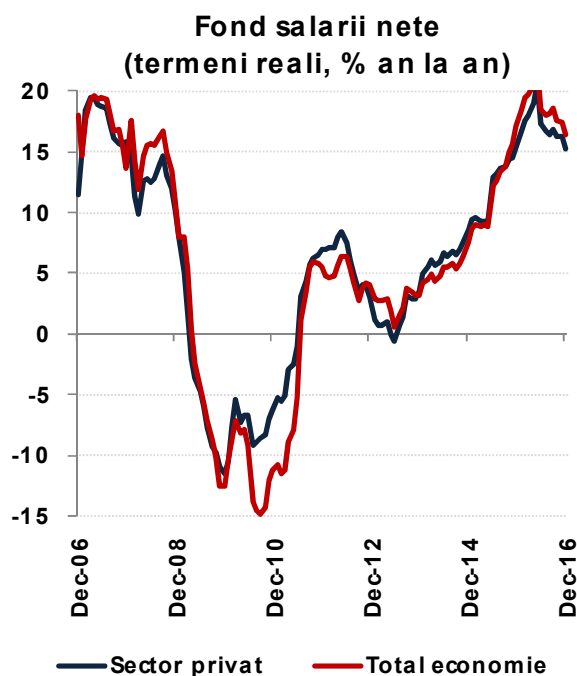
Nota: Ultima observatie este pentru Q4 2016

Sursa: Institutul National de Statistica, Eurostat

...pe fondul imbunatatirii substantiale a increderii consumatorilor si a inclinatiei spre consum

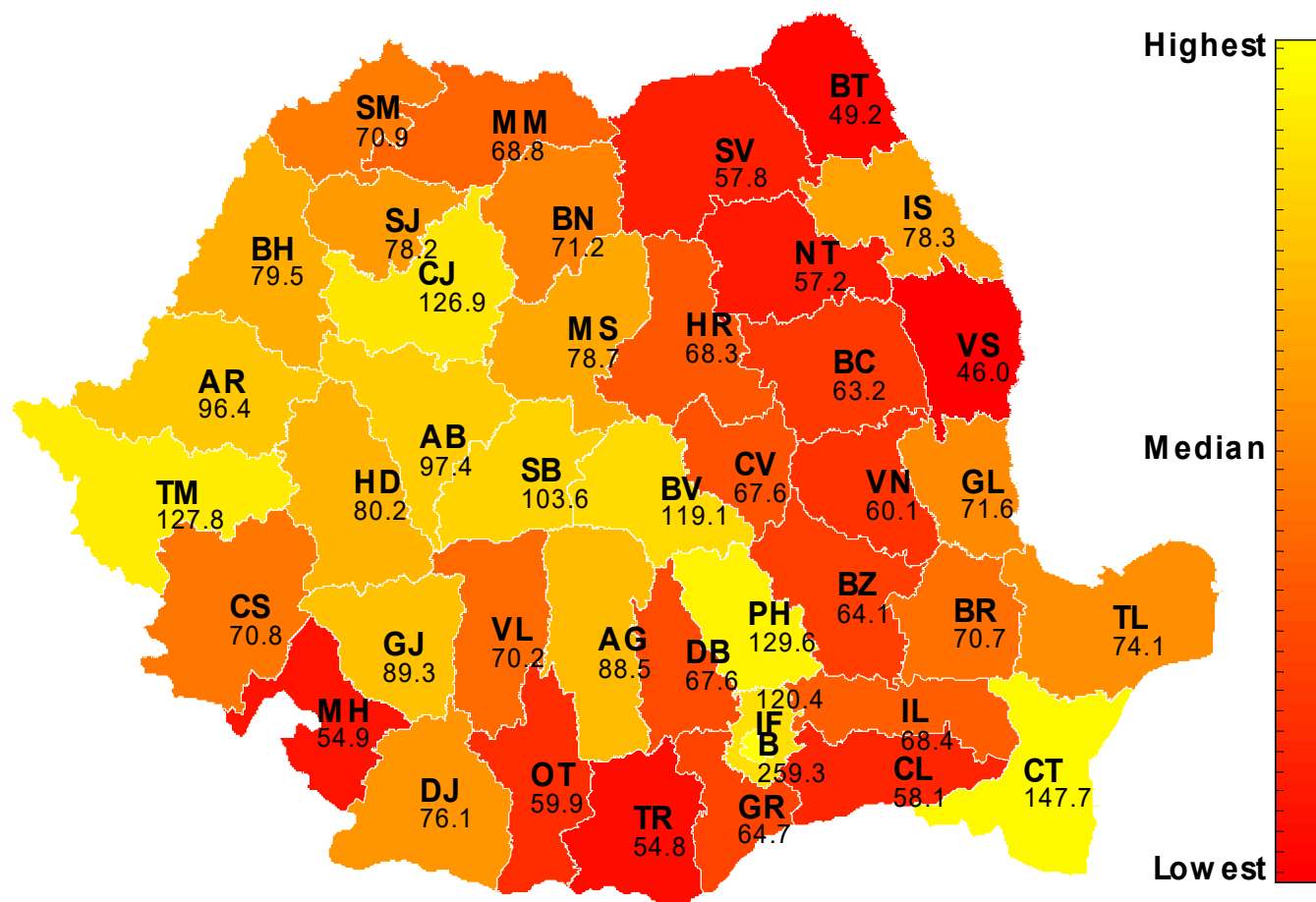
- ❑ Creștere substanțială a apetitului de consum începând cu 2014
- ❑ Condițiile din piața muncii s-au îmbunătățit semnificativ – creștere rapidă a castigurilor salariale, creștere a numărului de salariați și reducere a ratei somajului.
- ❑ Consumul crește deja mai repede decât oferta internă – risc pe termen mediu de reapariție a dezechilibrelor macroeconomice (deficit de cont curent și inflație)

Nota: Remunerarea angajatilor= (numar de angajati * salariu net) in companiile private cu cel puțin 4 angajati si in sectorul public

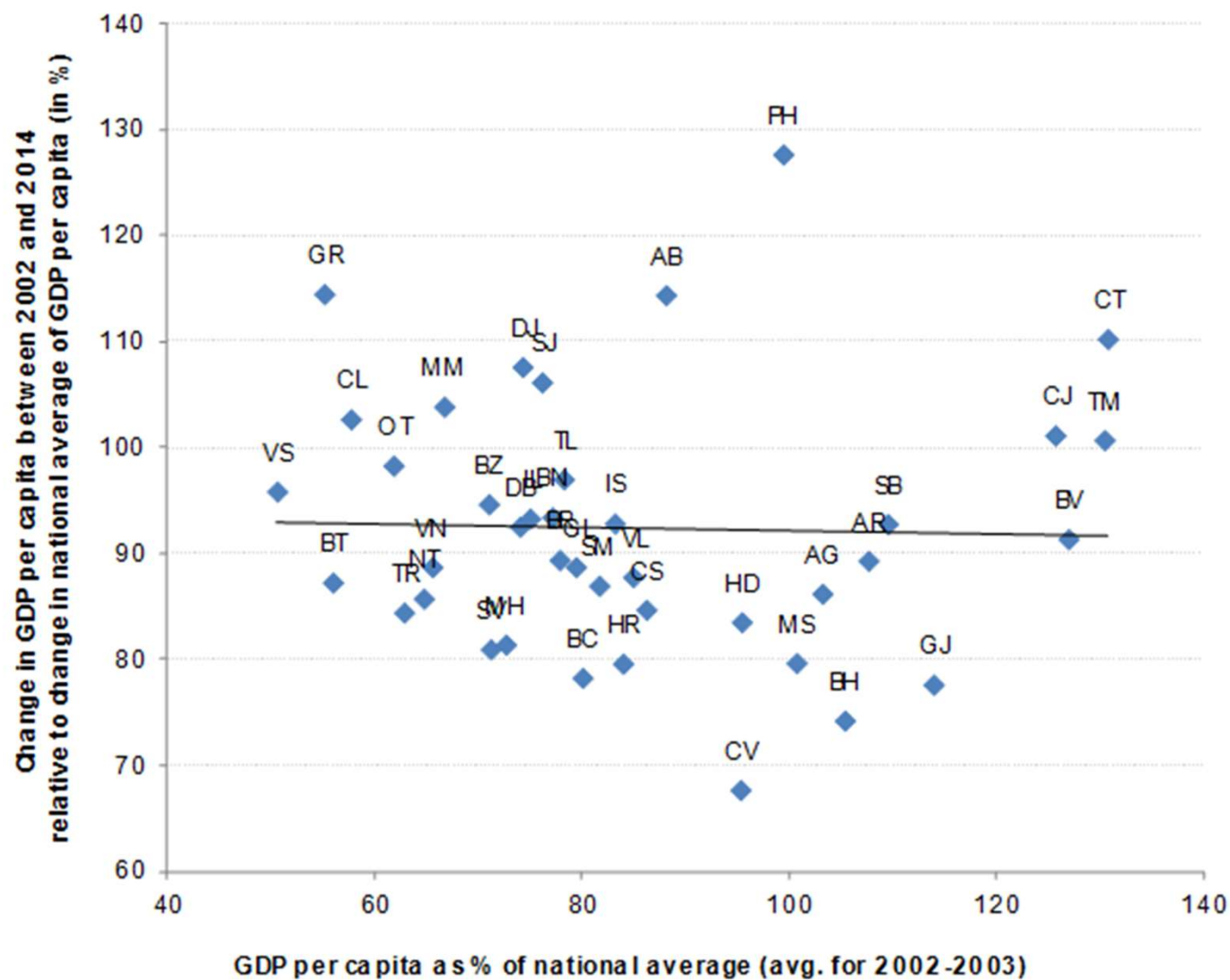
Sursa: Institutul National de Statistica, Comisia Europeana, GfK

PIB per capita, % din media nationala

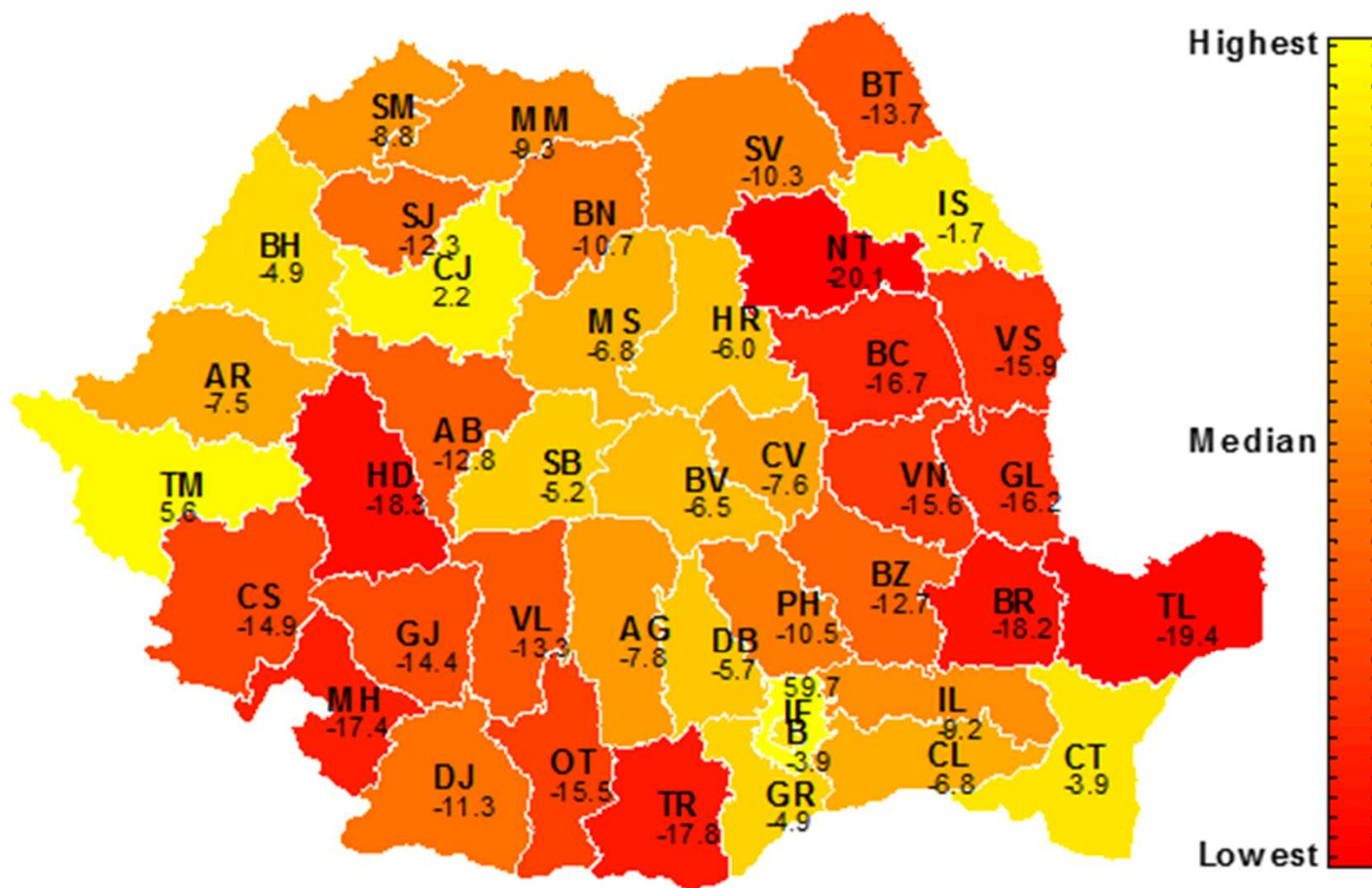

Sursa: INSSE, date aferente anului 2014

Disparitatile regionale s-au accentuat in perioada 2002-2014

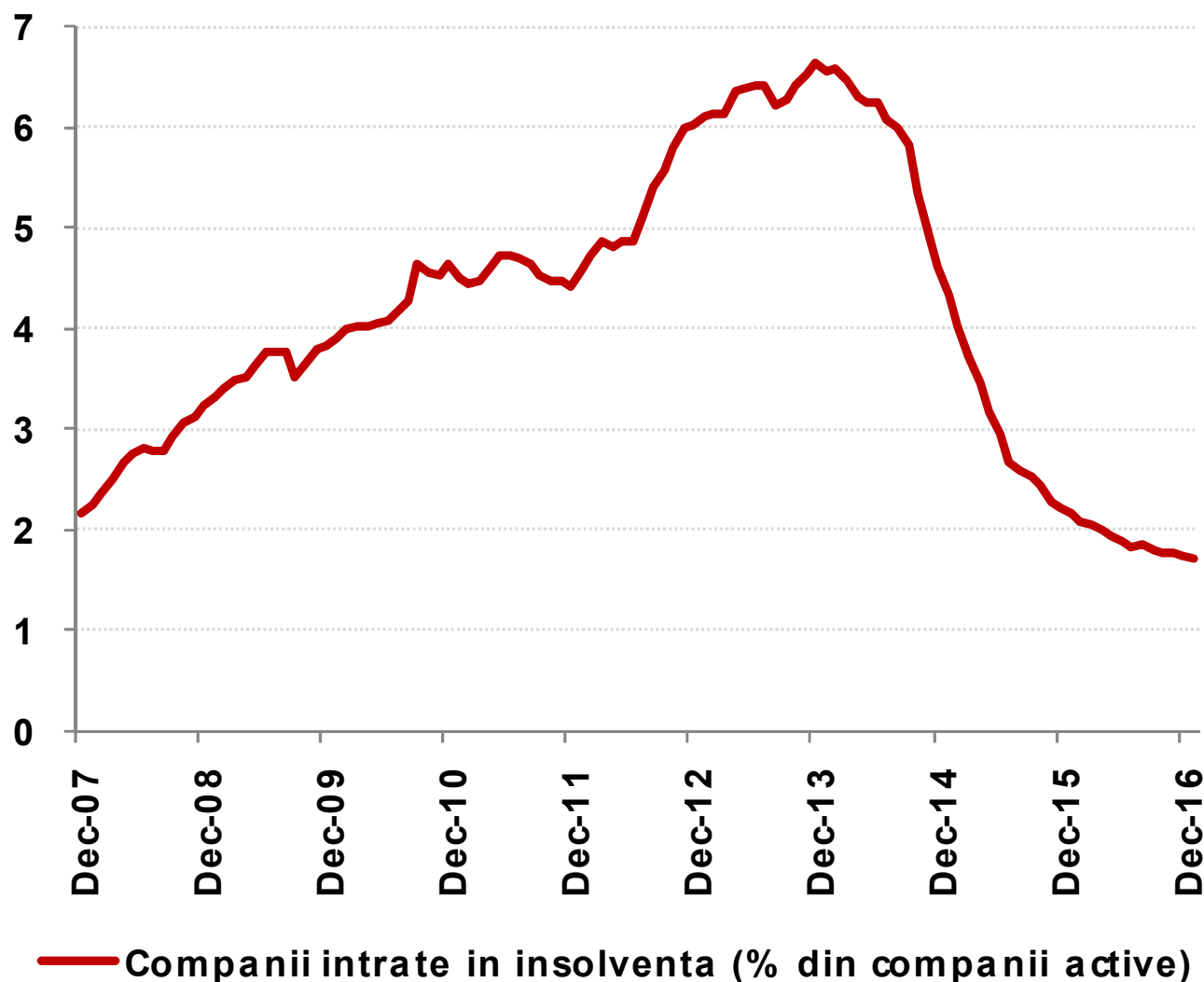
Modificarea populatiei stabile in perioada 2002-2015 (in %)

Sursa: INSSE

Numarul de insolvente a revenit la nivelul precriza

Companii intrate in insolvente

Nota: rata anualizata pe ultimele 12 luni; companiile active sunt cele cu cifra de afaceri mai mare de zero

Sursa: ONRC

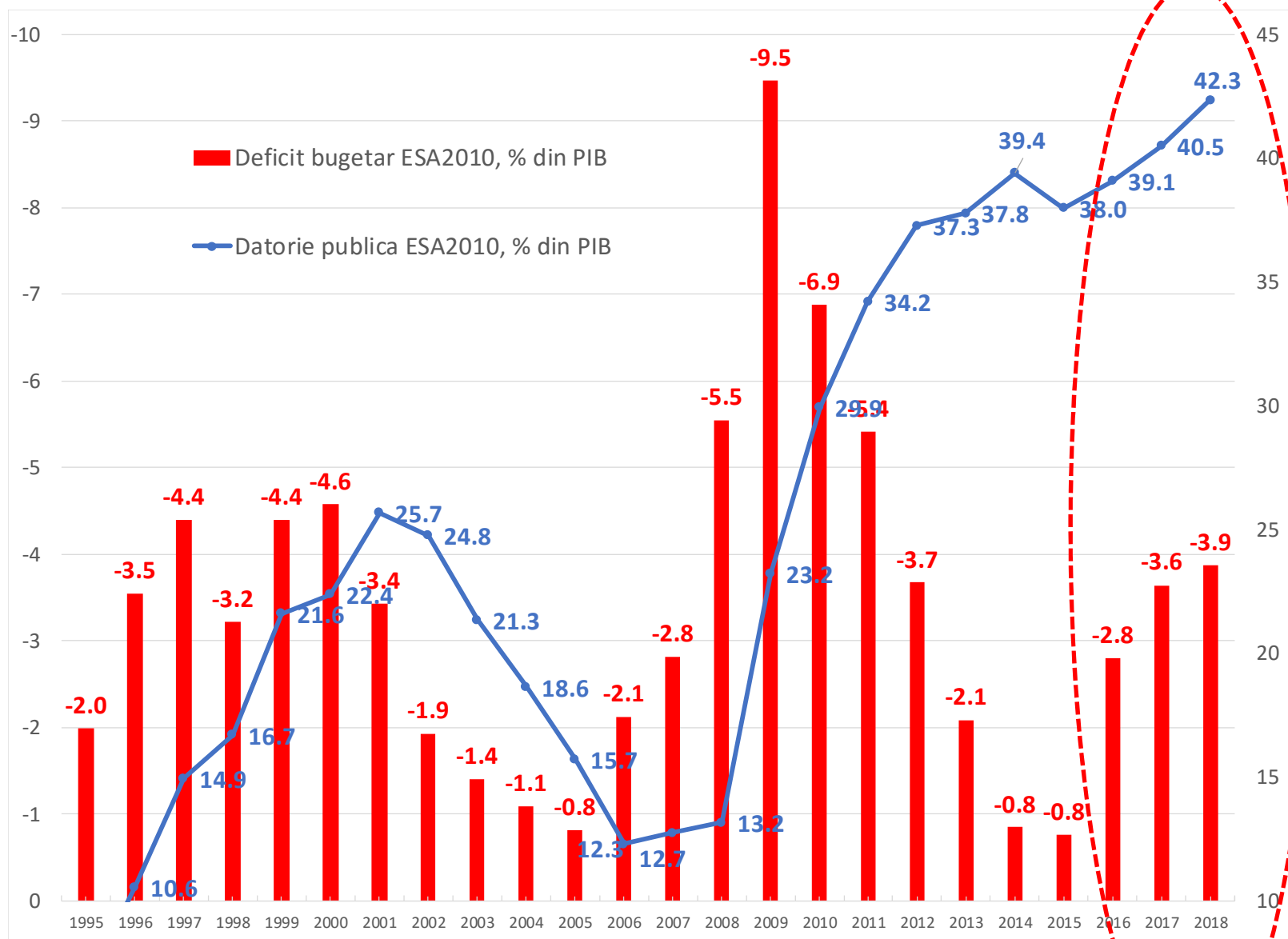
Romania a avut de departe cea mai mare rata de insolvente in Europa Centrala si de Est

Table 1: Insolvencies in Central Europe 2014/2015

	Total insolvencies		Dynamics	Bankruptcies		Total number of active companies*	Insolvency rate**
	2015	2014	2015/2014	2015	2014	2015	2015
BULGARIA	592	644	-8.1%	n.a.	n.a.	400,000	0.15%
CROATIA	1,977	2,764	-28.5%	388	719	263,897	0.75%
CZECH REPUBLIC	13,877	12,772	8.7%	11,314	9,050	1,439,747	0.96%
ESTONIA	131	145	-9.7%	n.a.	n.a.	192,000	0.07%
HUNGARY	9,748	17,461	-44.2%	9,686	17,377	560,853	1.74%
LATVIA	830	963	-13.8%	830	963	220,000	0.37%
LITHUANIA	1,960	1,686	16.3%	n.a.	n.a.	99,200	1.98%
POLAND	741	823	-10.0%	650	701	1,842,589	0.04%
ROMANIA	10,170	20,120	-49.5%	n.a.	n.a.	450,286	2.26%
SERBIA	5,109	4,773	7.0%	2,062	1,831	126,262	4.05%
SLOVAKIA	446	522	-14.6%	354	407	539,089	0.08%
SLOVENIA	950	1,446	-34.3%	816	1,302	203,542	0.47%
UKRAINE	1,306	1,081	20.8%	1,290	1,063	1,117,000	0.12%
GDP WEIGHTED AVERAGE			-14.0%				0.81%

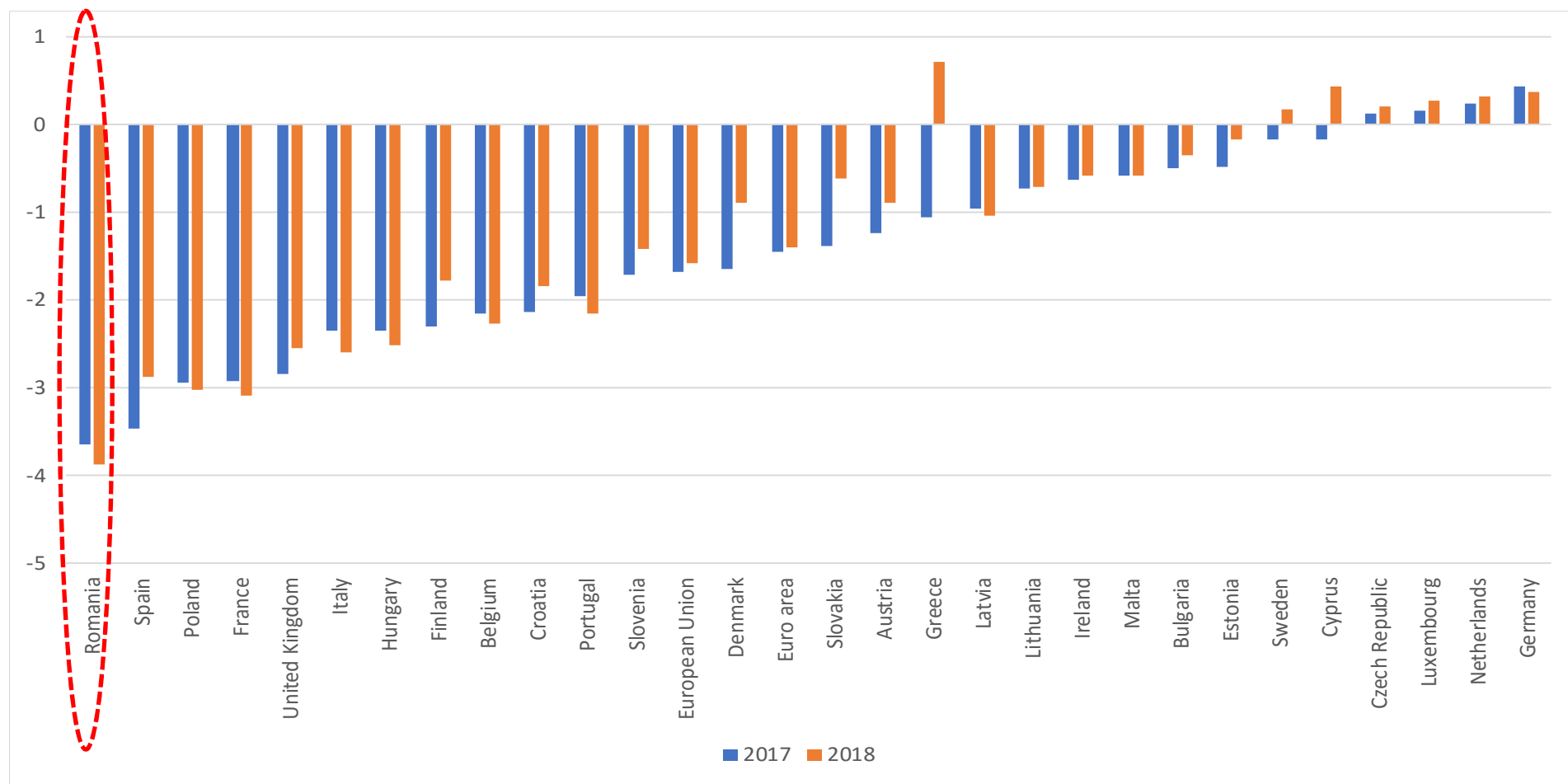
Sursa: Coface

Consolidarea fiscala a fost reversata incepand cu 2016

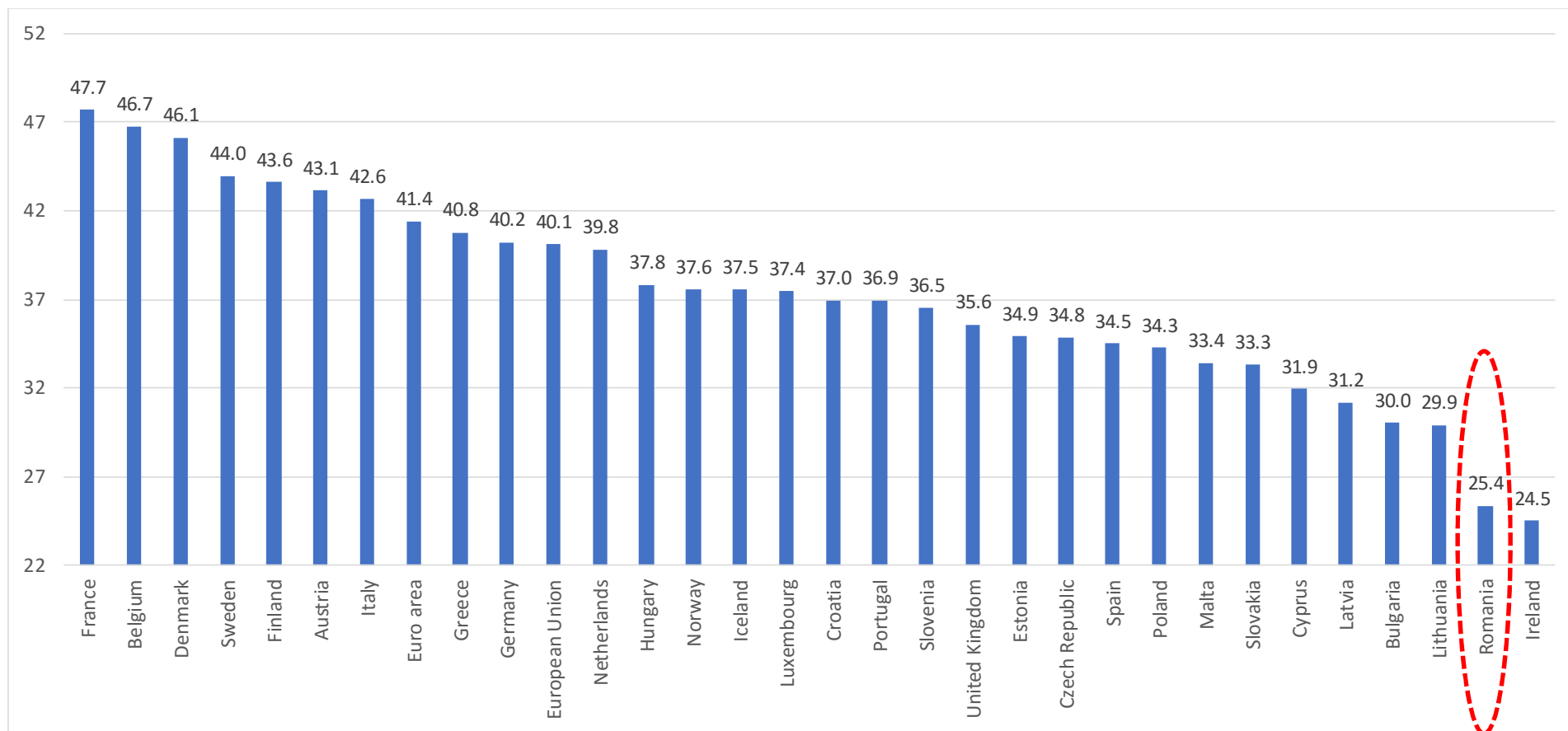
Sursa: Comisia Europeana

Deficitul bugetar in tarile UE (ESA 2010, % din PIB)

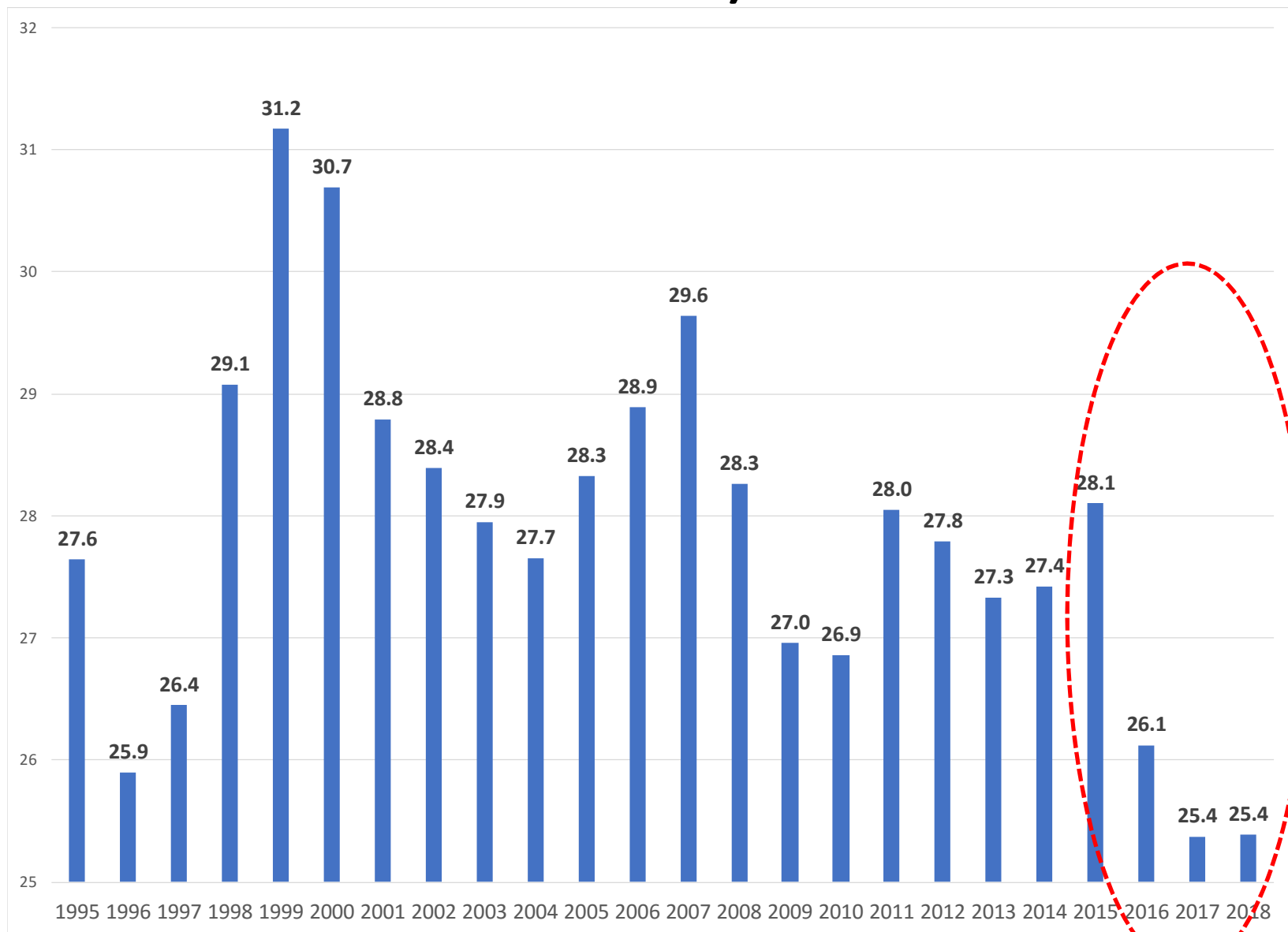
Sursa: Comisia Europeana

Veniturile colectate din taxe si impozite (% din PIB, 2017) in tarile UE

Sursa: Comisia Europeana

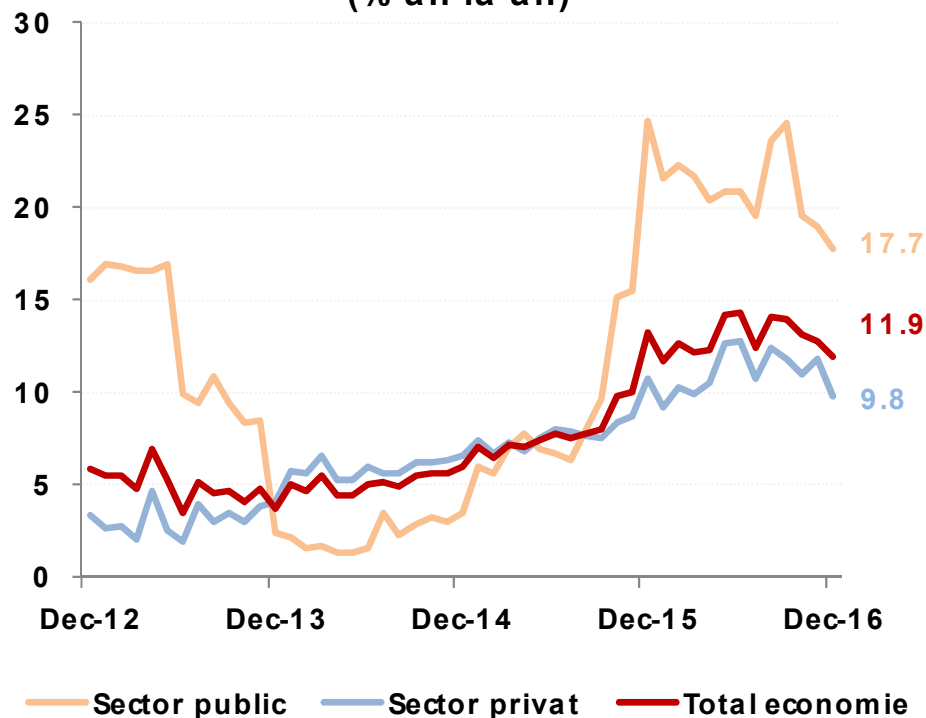
Veniturile colectate din taxe si impozite in Romania (% din PIB)

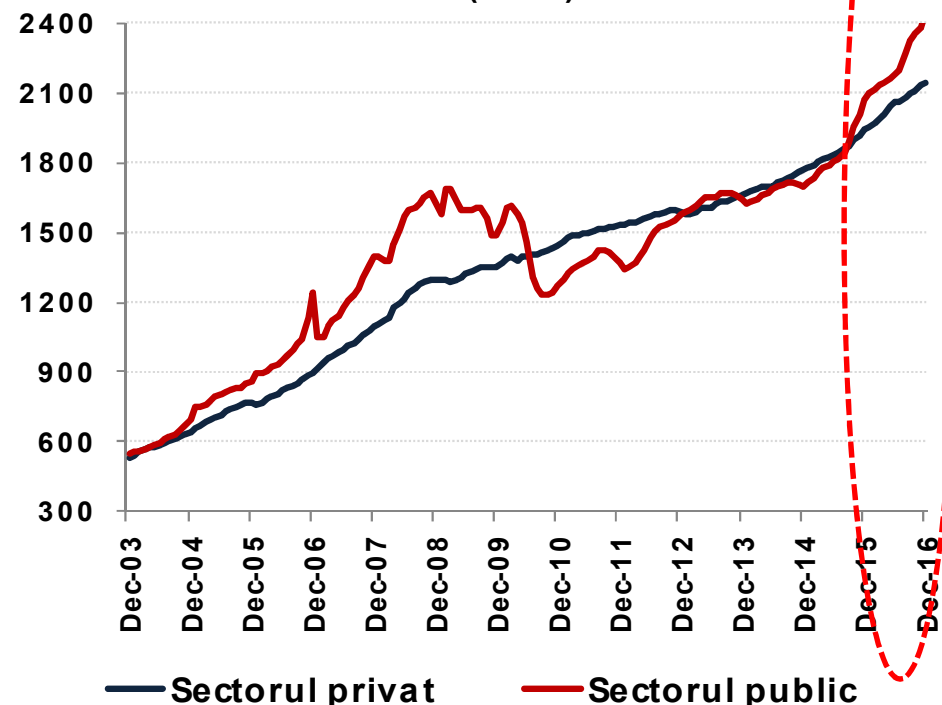
Sursa: Comisia Europeana

Salariile din sectorul public cresc foarte rapid

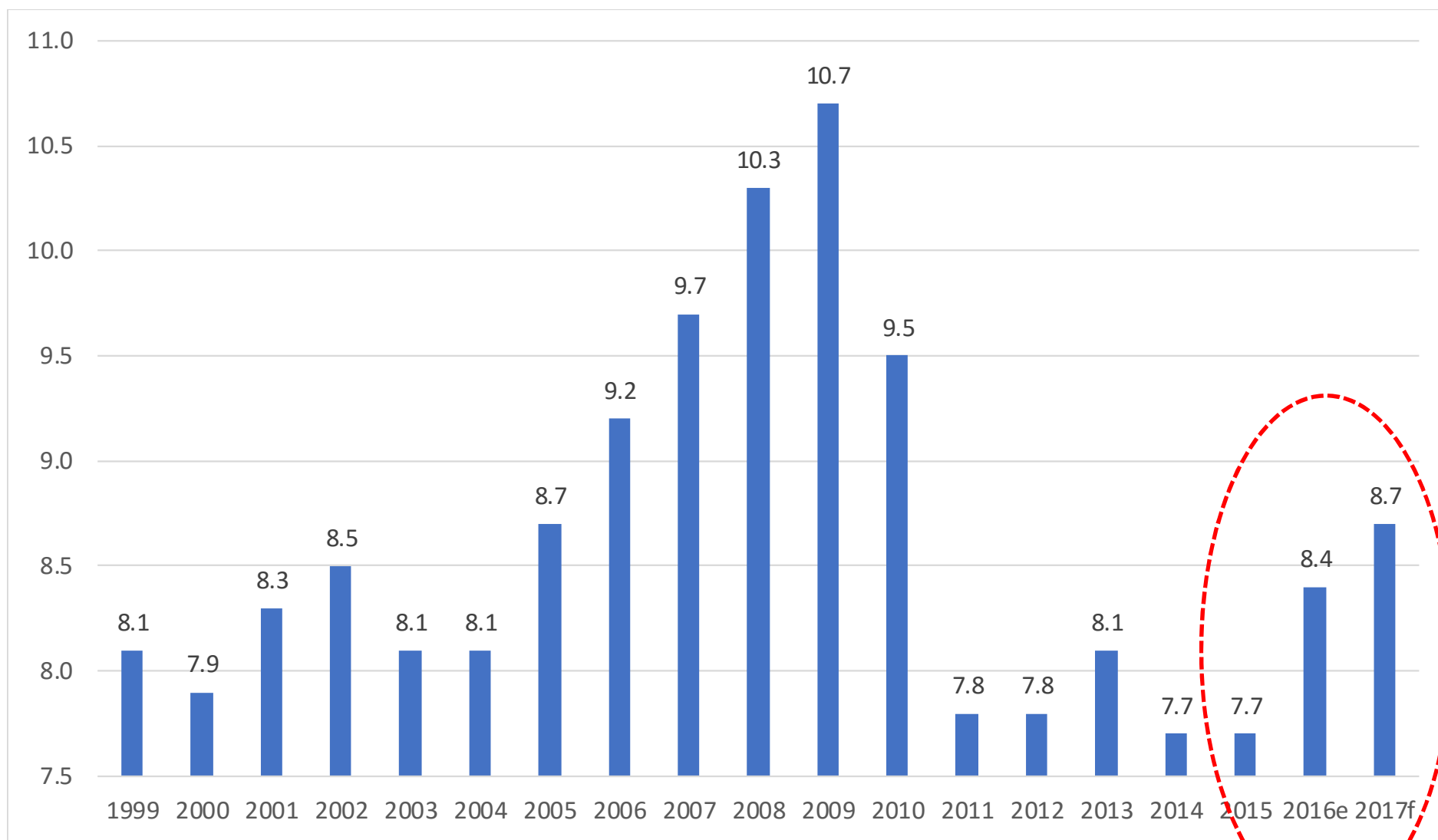
Evolutia castigului salarial net
(% an la an)

Evolutia salariului nominal net lunar
(RON)

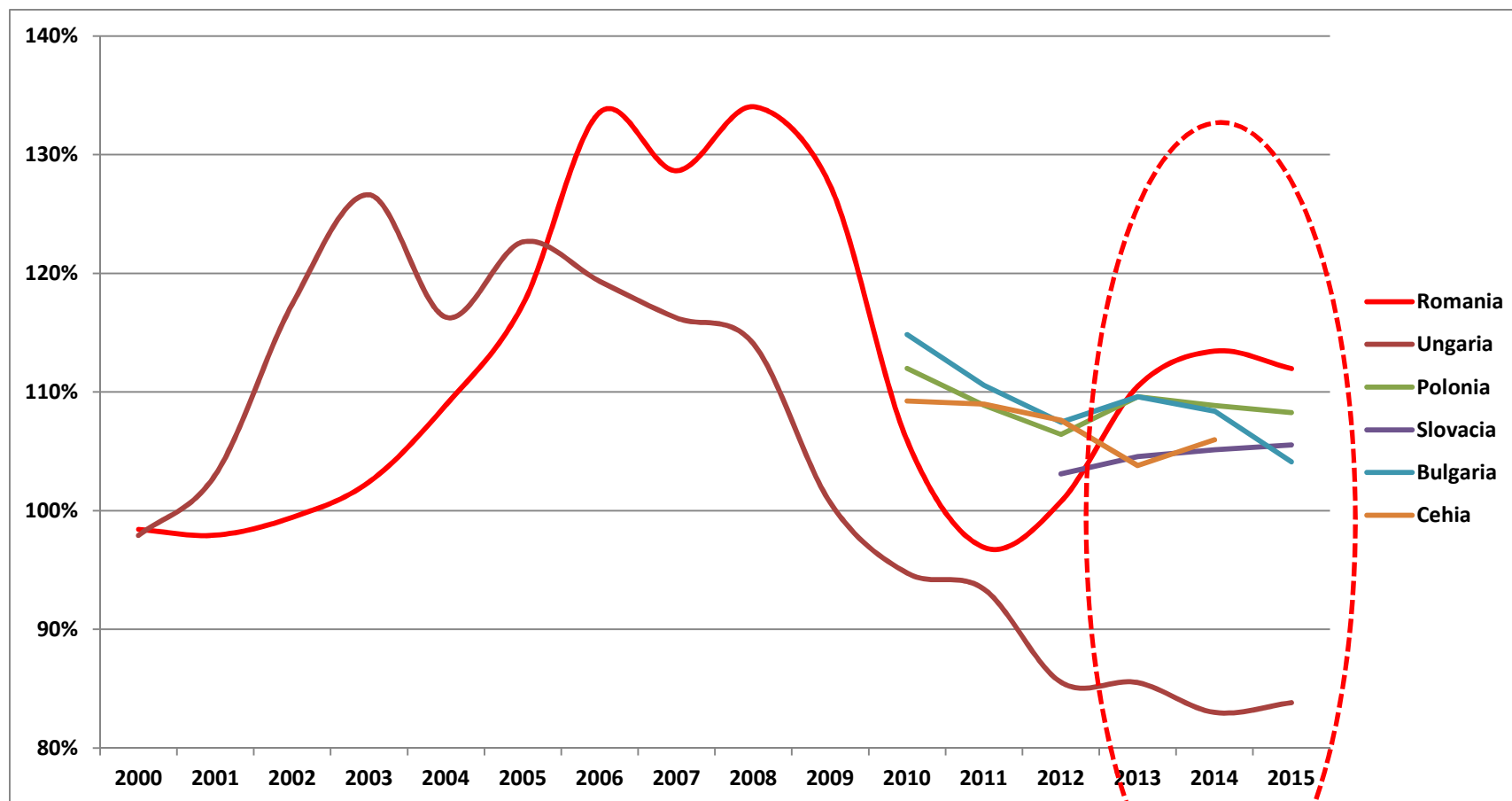
Evolutia anvelopei salariale in sectorul public (% din PIB, ESA2010)

Sursa: EUROSTAT, Comisia Europeană

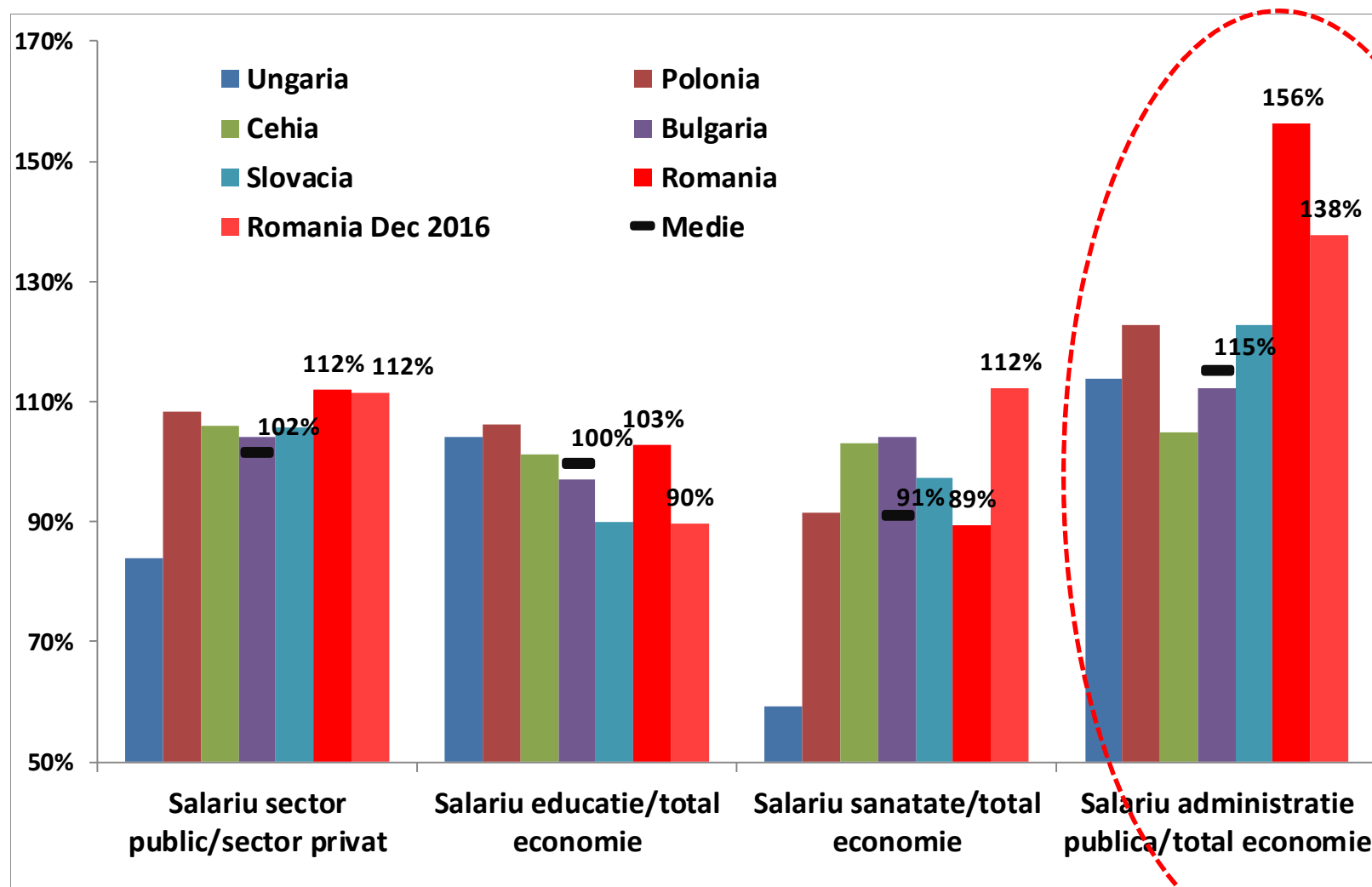
Salariile relative din sectorul bugetar (vs cele din sectorul privat) sunt din nou cele mai mari in Romania in cadrul tarilor din Europa Centrala si de Est (ECE)

Evolutia raportului salariu in sector public/salariu in sectorul privat

Sursa: Institutele Nationale de Statistica, calcule Consiliul Fiscal

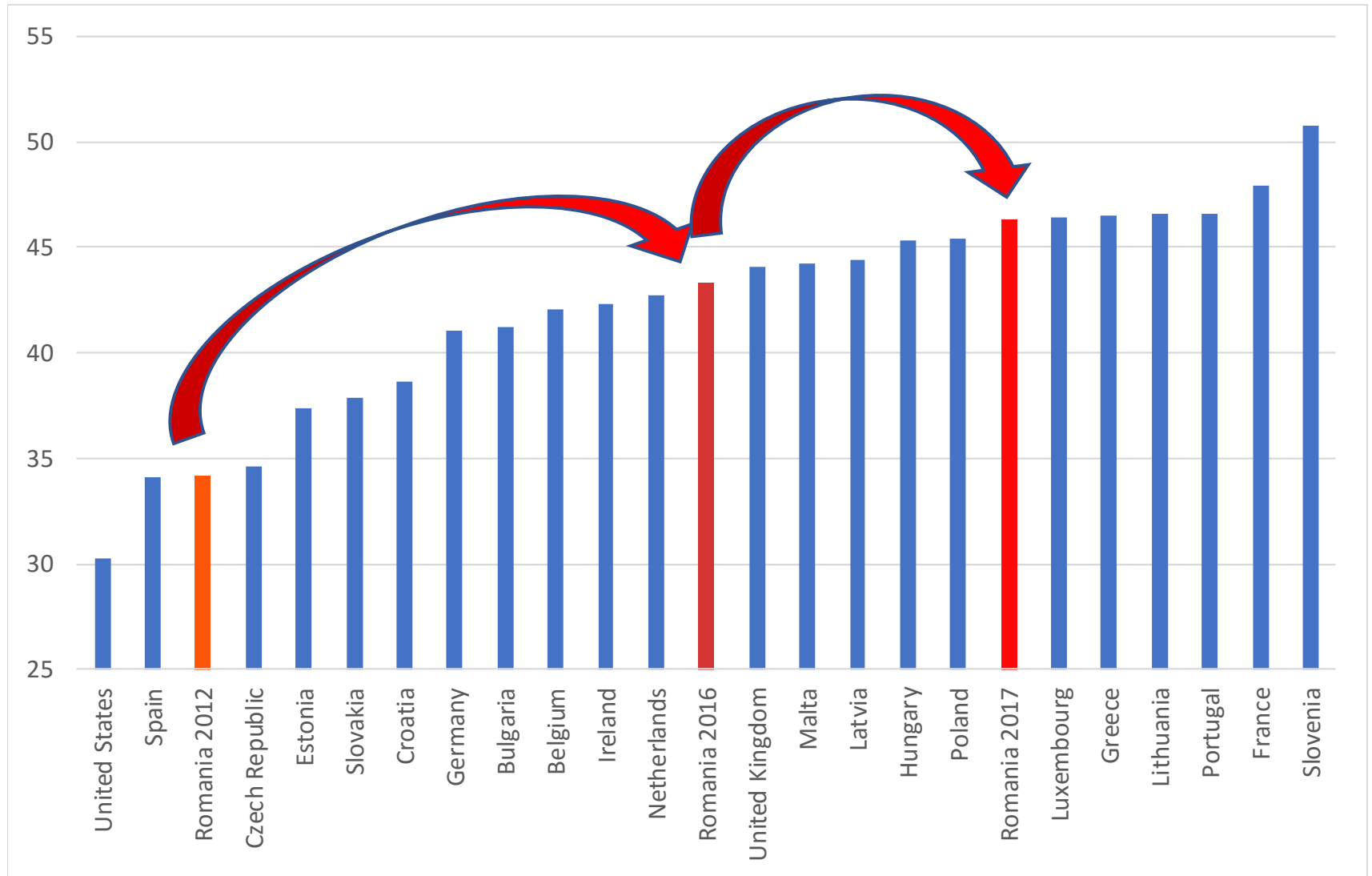
Salariile relative din sectorul administratiei publice in Romania (vs media pe economie) sunt mult mai mari in Romania fata de tarile ECE

Sursa: Institutele Nationale de Statistica, calcule
Consiliul Fiscal

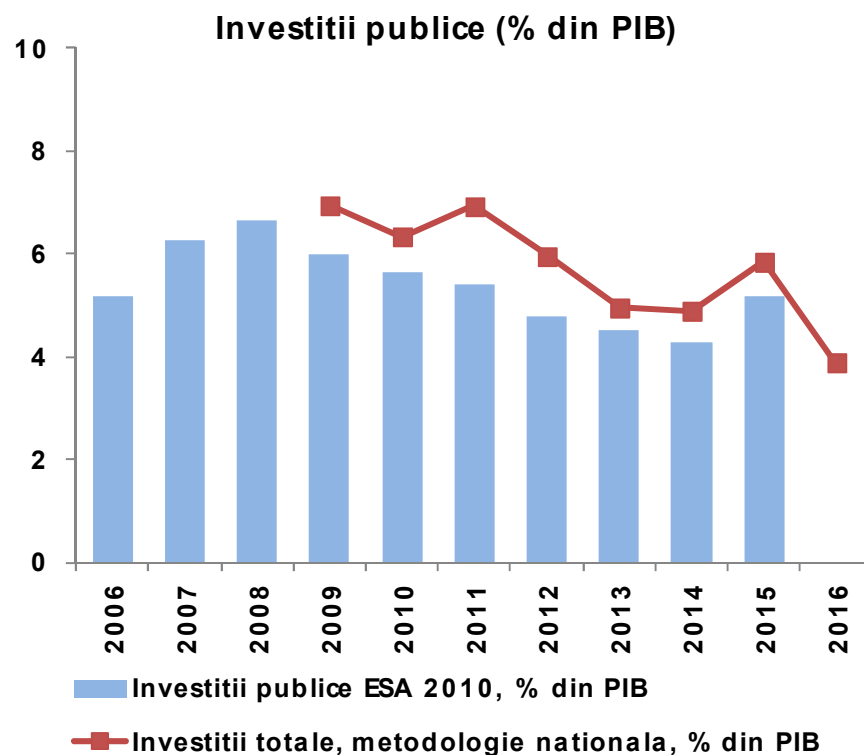
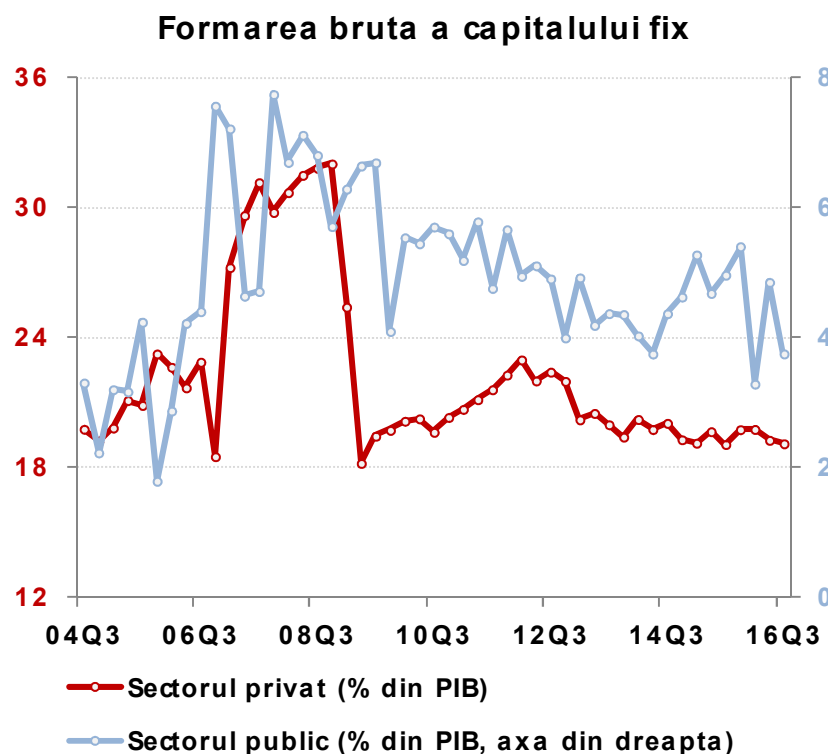
Salariul minim a crescut foarte rapid

Raportul salariul minim/salariu mediu, 2016

Sursa: Eurostat, OECD

Evolutie slaba a investitiilor, in special a celor din sectorul public

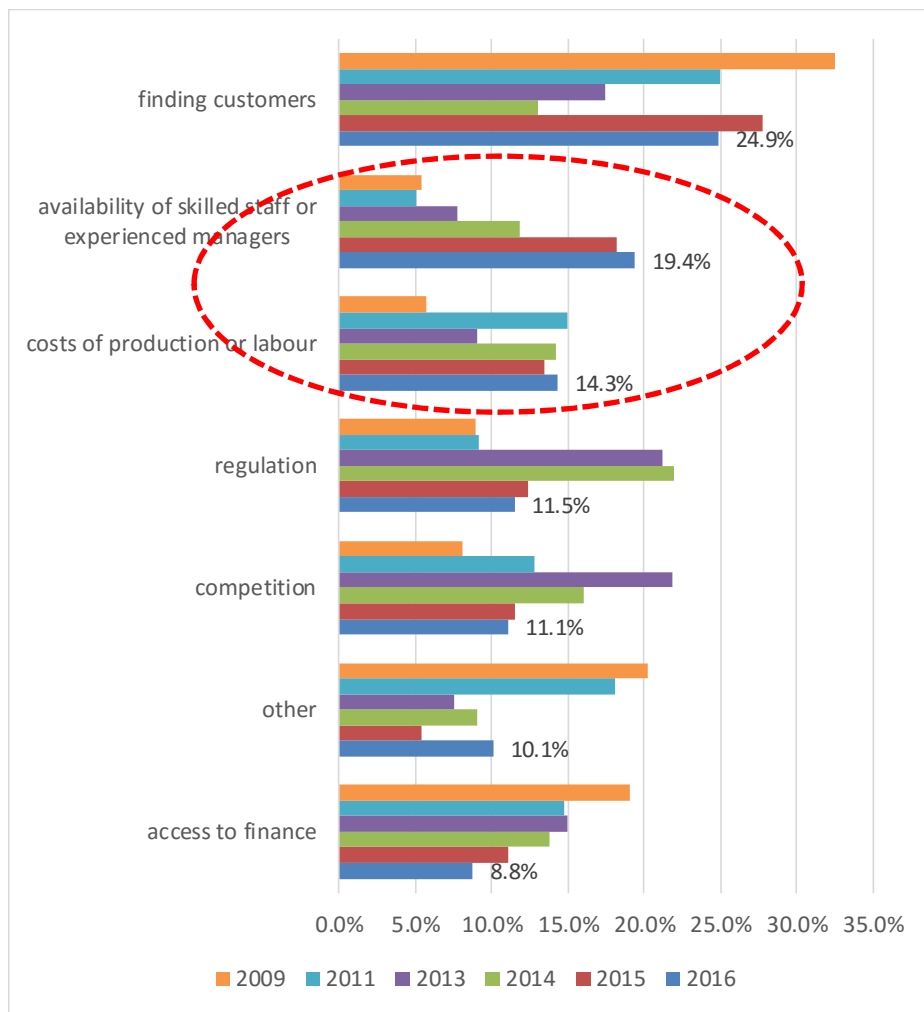

Nota: Ajustari sezoniere proprii pentru formarea bruta de capital fix in sectorul privat si in sectorul public
Sursa: Eurostat, Institutul National de Statistica

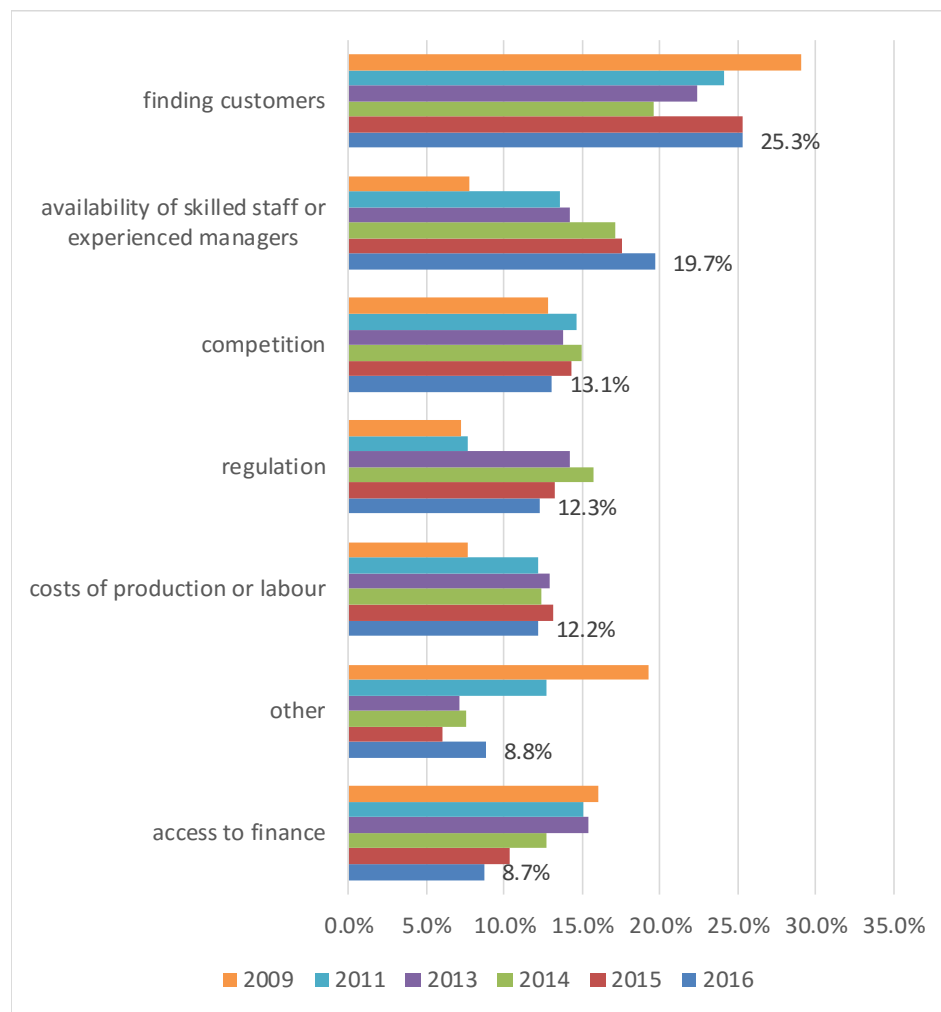
Problemele reale ale companiilor tin mai degraba de reformele structurale

Care este cea mai presanta problema pentru compania dumneavoastra:

ROMANIA

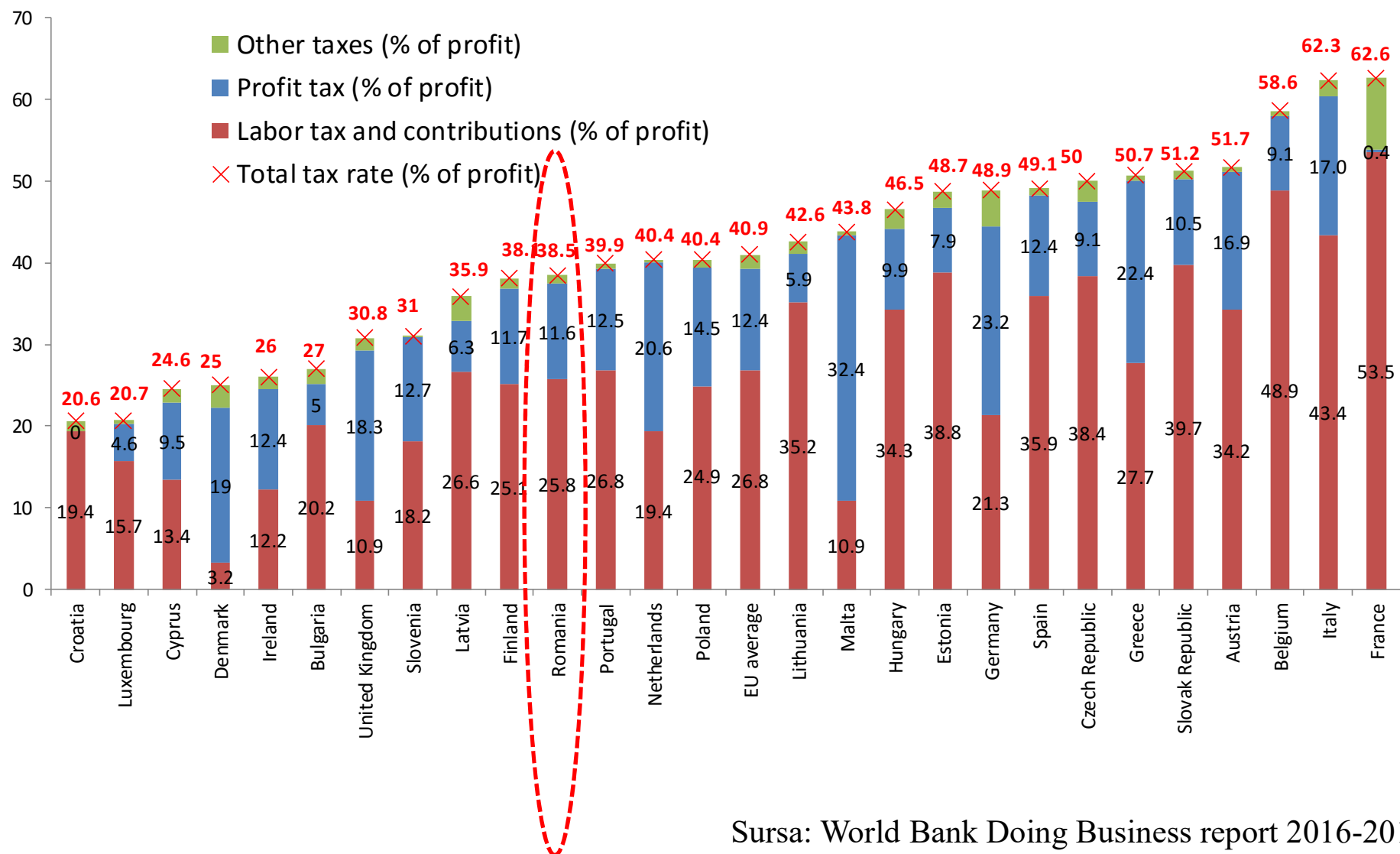

UE

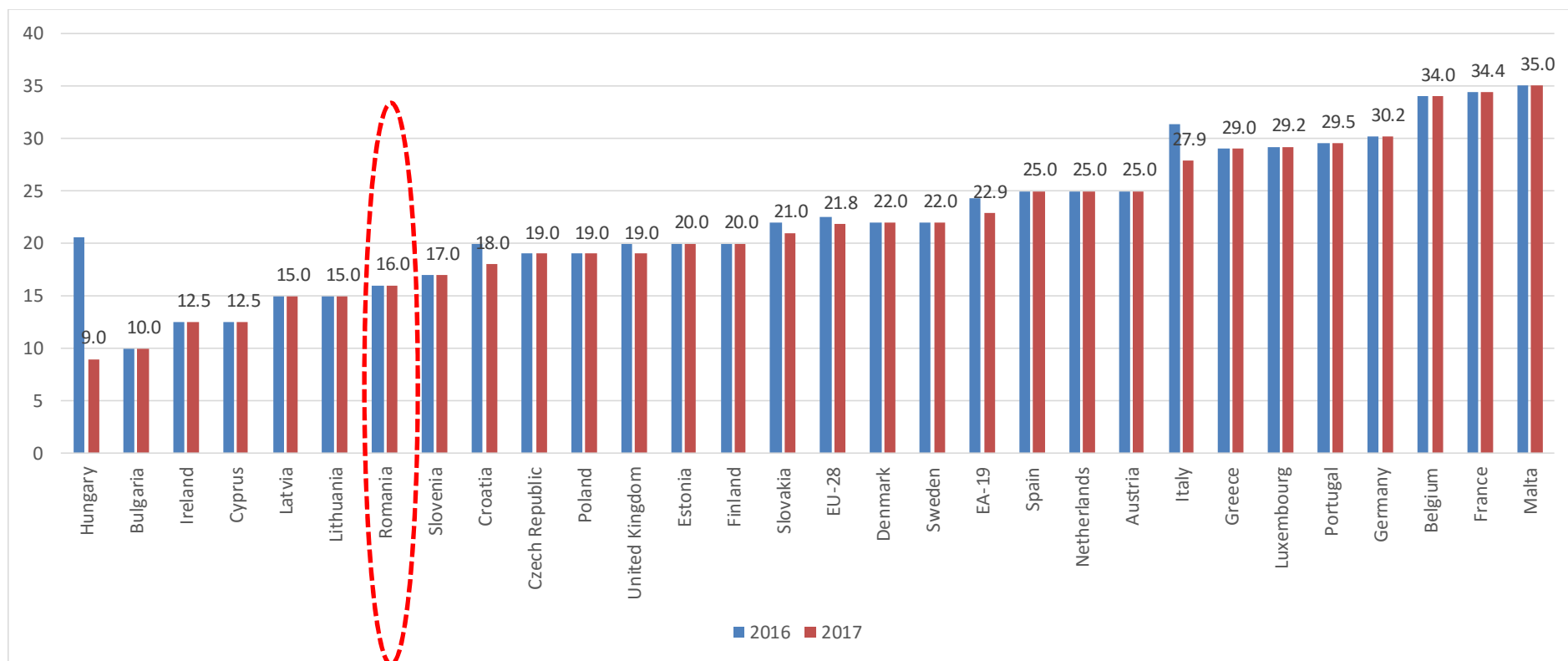
Sursa: Comisia Europeana

Totalul taxelor platite de catre companii in Romania – sub media europeana

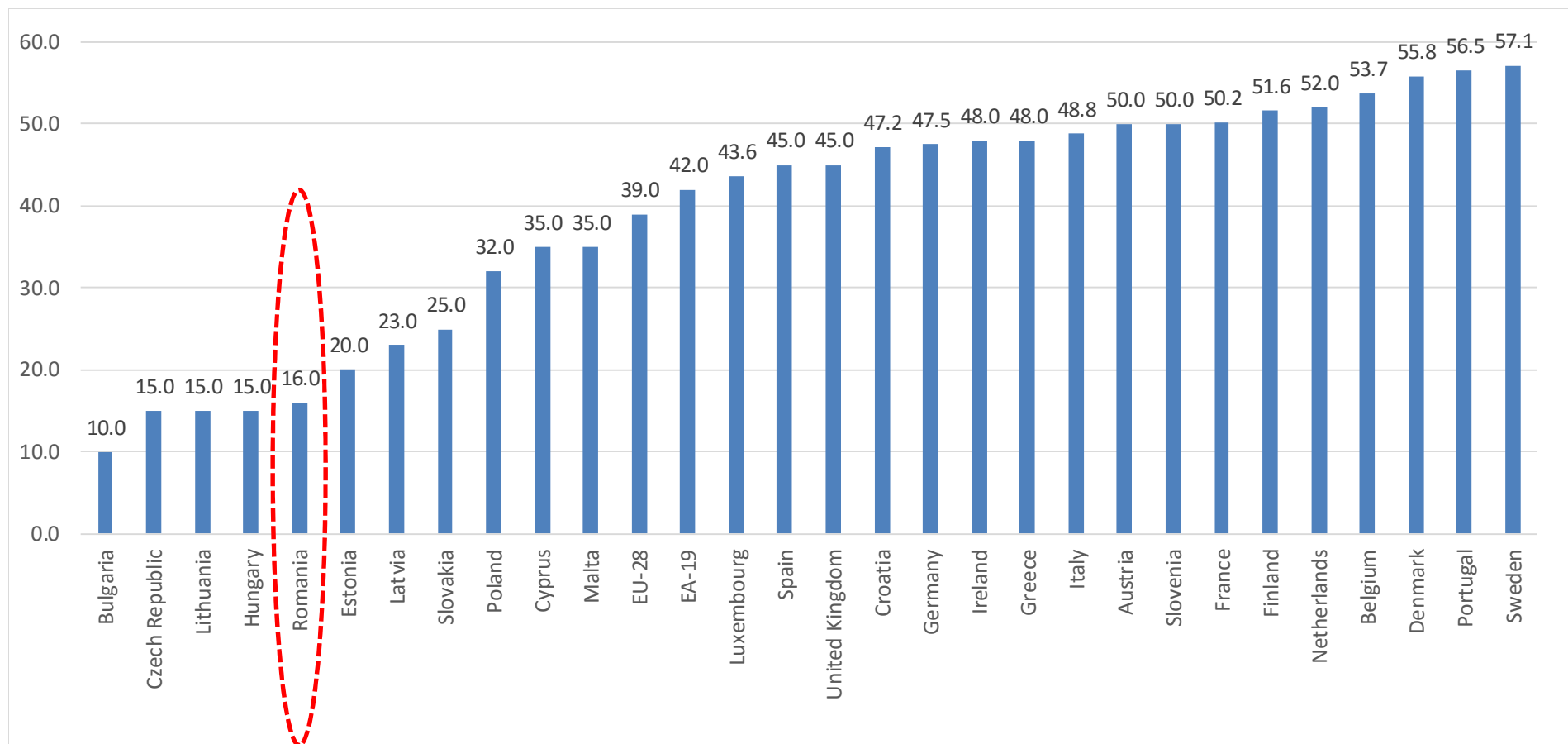
Sursa: World Bank Doing Business report 2016-2017

Cota legala de impozitare a profiturilor in tarile UE (%)

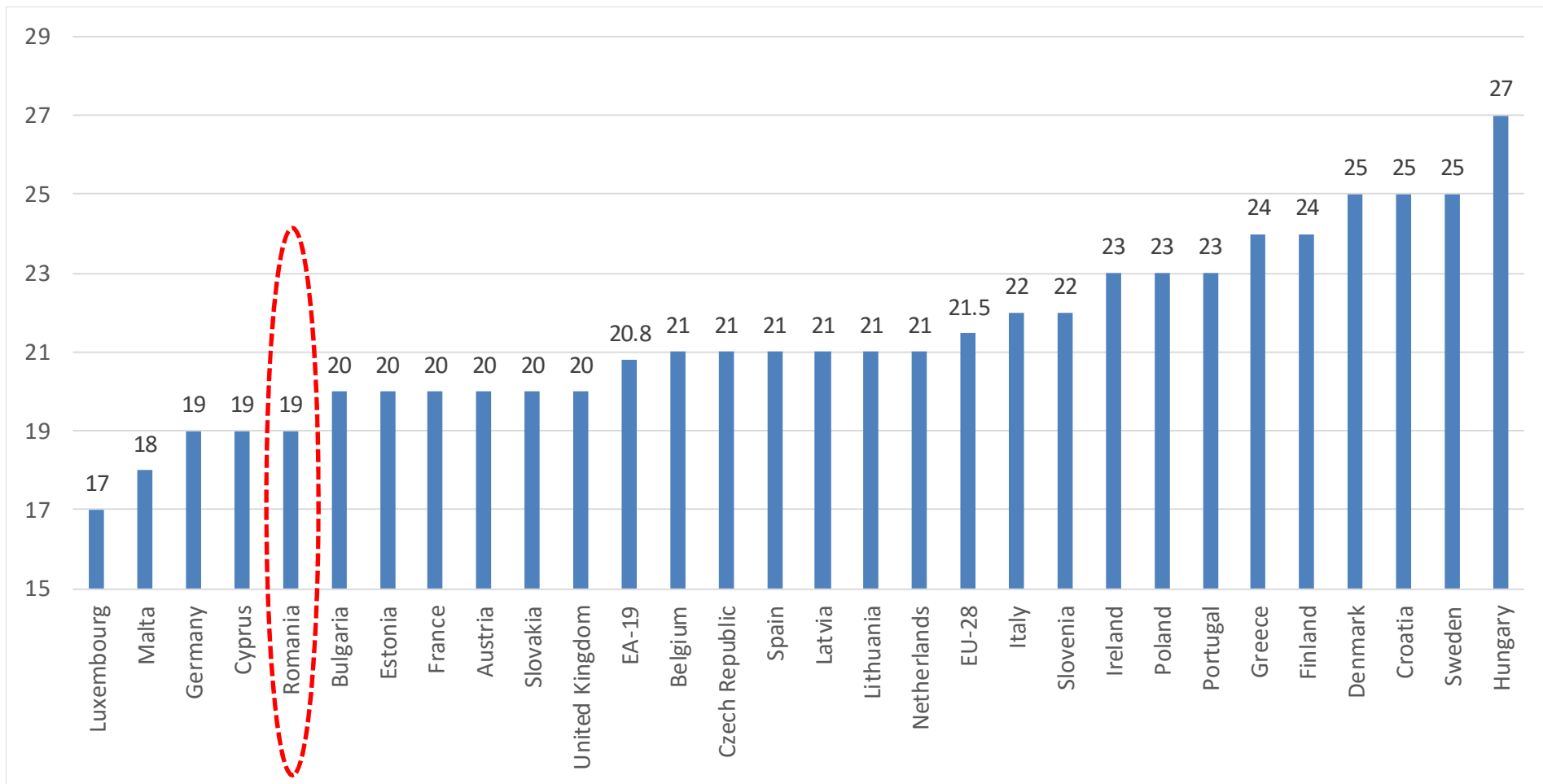
Sursa: Comisia Europeana, Deloitte

Cotele legale maxime de impozitare a venitului in tarile UE (%, 2016)

Sursa: Comisia Europeana

Cotele legale de TVA standard in tarile din UE (% , 2017)

Sursa: Comisia Europeana

Cote de CAS si plafoane in tarile UE

	Cote de CAS in cazul salariatilor (angajat+angajator)	Cote de CAS in cazul PFA (self-employed)	Multiplicator	Plafon in cazul contractelor de munca salariale (nr salarii medii pe economie)	Plafon in cazul PFA (nr salarii medii pe economie)
	(1)	(2)	(3)=(1)/(2)	(4)	(5)
Irlanda	13.6	4.0	3.4	nu	nu
Cipru	17.3	17.6	1.0	2.4	2.4
Marea Britanie	18.9	5.5	3.4	nu	1.3
Luxemburg	26.5	23.2	1.1	1.9	1.9
Finlanda	29.3	23.7	1.2	1	nu
Malta	29.8	28.5	1.0	1.3	nu
Bulgaria	31.0	25.8	1.2	1.4	2.91
Croatia	32.2	36.7	0.9	5.9	5.9
Letonia	34.1	31.1	1.1	4.7	5
Portugalia	34.8	29.6	1.2	nu	3.7
Estonia	35.4	33.0	1.1	nu	5.1
Spania	36.3	29.8	1.2	nu	1.6
Italia	38.2	23.2	1.6	3.5	2.66
Slovenia	38.2	38.2	1.0	nu	2.92
Suedia	38.4	29.0	1.3	1.2	nu
Austria	38.8	26.2	1.5	1.4	1.6
Polonia	39.0	29.0	1.3	2.5	30.8
Romania	39.4	16.0	2.5	nu	nu
Germania	39.6	14.0	2.8	1.7	nu
Cehia	45.0	42.7	1.1	4	4.1
Ungaria	45.5	27.0	1.7	nu	nu
Lituania	46.2	37.5	1.2	1.1	2.4
Olanda	46.6	33.7	1.4	1.1	0.7
Belgia	47.8	18.1	2.6	1.4	1.9
Slovacia	48.6	47.2	1.0	3.9	4.02
Franta	52.5	24.7	2.1	4.2	nu

Sursa: Studiu Consiliul Fiscal

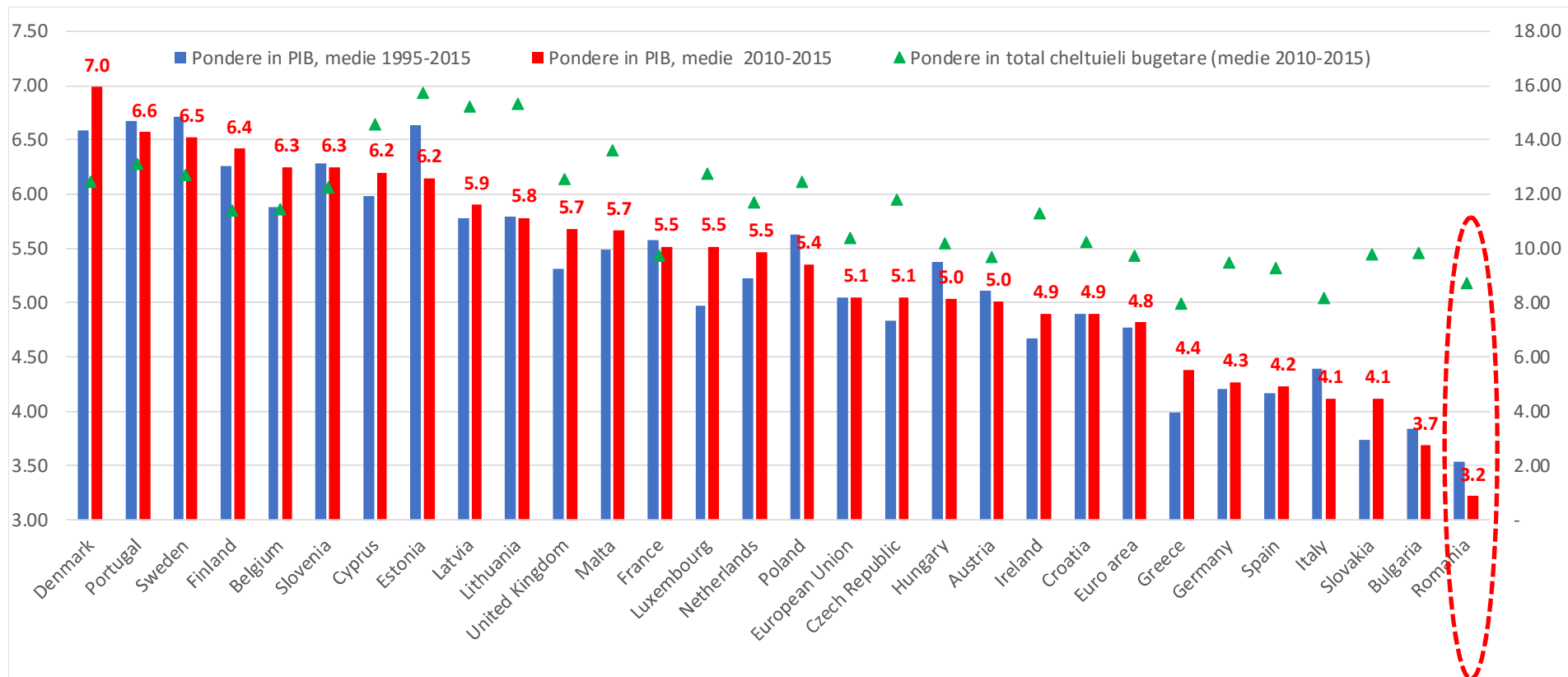
Evaluarea efectelor asupra creșterii economice și asupra echității sociale ale instrumentelor de stimulare fiscală

	Creștere economică		Echitate socială		Cont curent ^(a)
	T scurt	T lung	T scurt	T lung	T scurt și mediu
Creșteri de cheltuieli					
Educație	++	++	+	++	-
Servicii de sănătate	++	+	+	+	--
Alte cheltuieli aferente consumului guvernamental (excluzând cele aferente politicilor sociale de sprijin a familiilor)	++	-	+		-
Cheltuieli cu pensiile		--			--
Prestații sociale pentru persoanele cu handicap și ajutoare de boală	+	-	++	+	--
Ajutoare de șomaj	+	-	+		--
Ajutoare sociale și alocații pentru susținerea familiilor	+	+	++	++	-
Subvenții	+				-
Investiții publice	++	++			--
Scaderi de taxe					
Impozit pe venit	+	++			-
Contribuții de asigurări sociale	+	++	+	+	
Impozit pe profit	+	++	-	-	--
Taxe de mediu	+	(b)	+		-
Taxe pe consum (altele decât cele de mediu)	+	+	+		--
Taxe recurente asupra bunurilor imobile	+				-
Alte taxe pe proprietate	+		--	-	-
Vânzări de bunuri și servicii	+	-	+	+	-

Sursa: Cournède B. et al. - Choosing fiscal consolidation instruments compatible with growth and equity, 2013

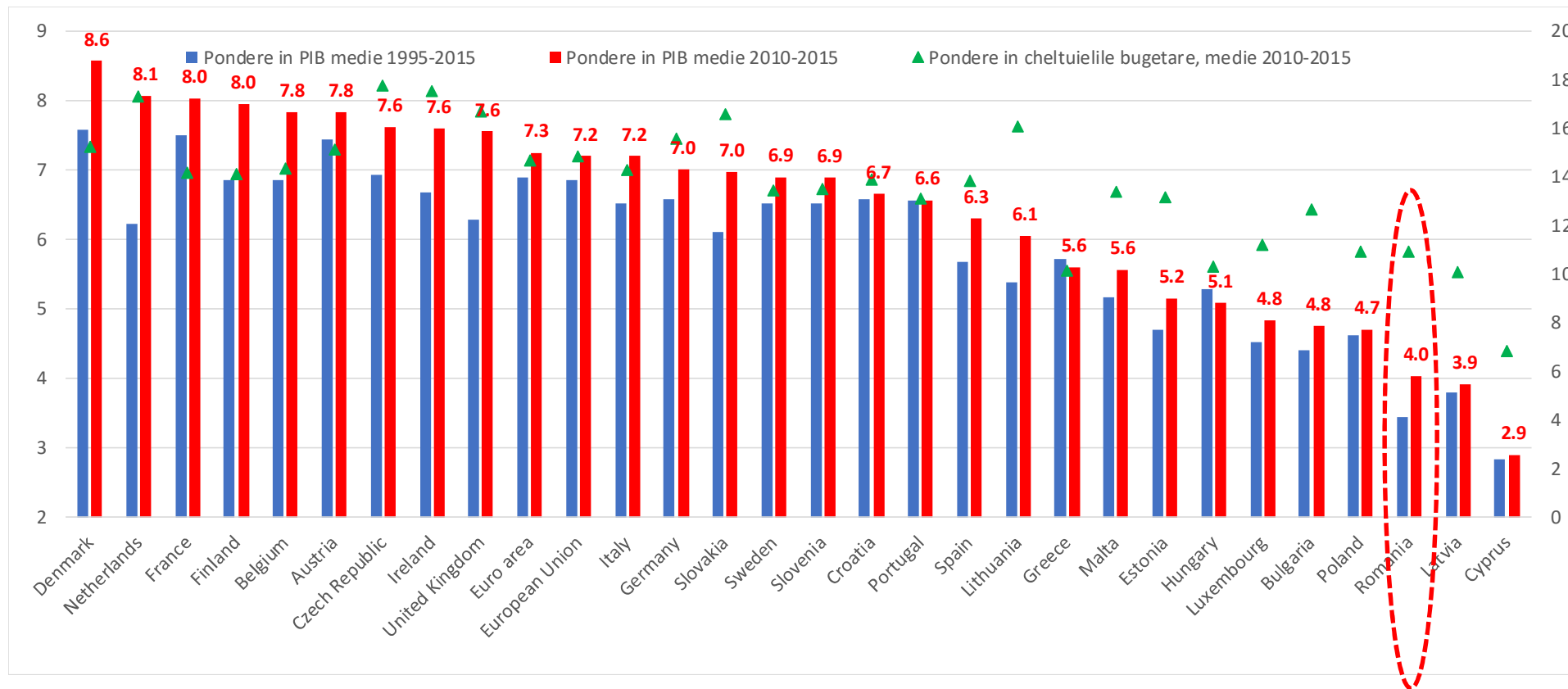
Notă: (a) Efectul de cont curent se referă la o țară aflată pe deficit, iar semnele ar fi schimbate în cazul unei țări caracterizate de surplus al contului curent.

Cheltuieli publice cu educatia in tarile UE, ESA 2010

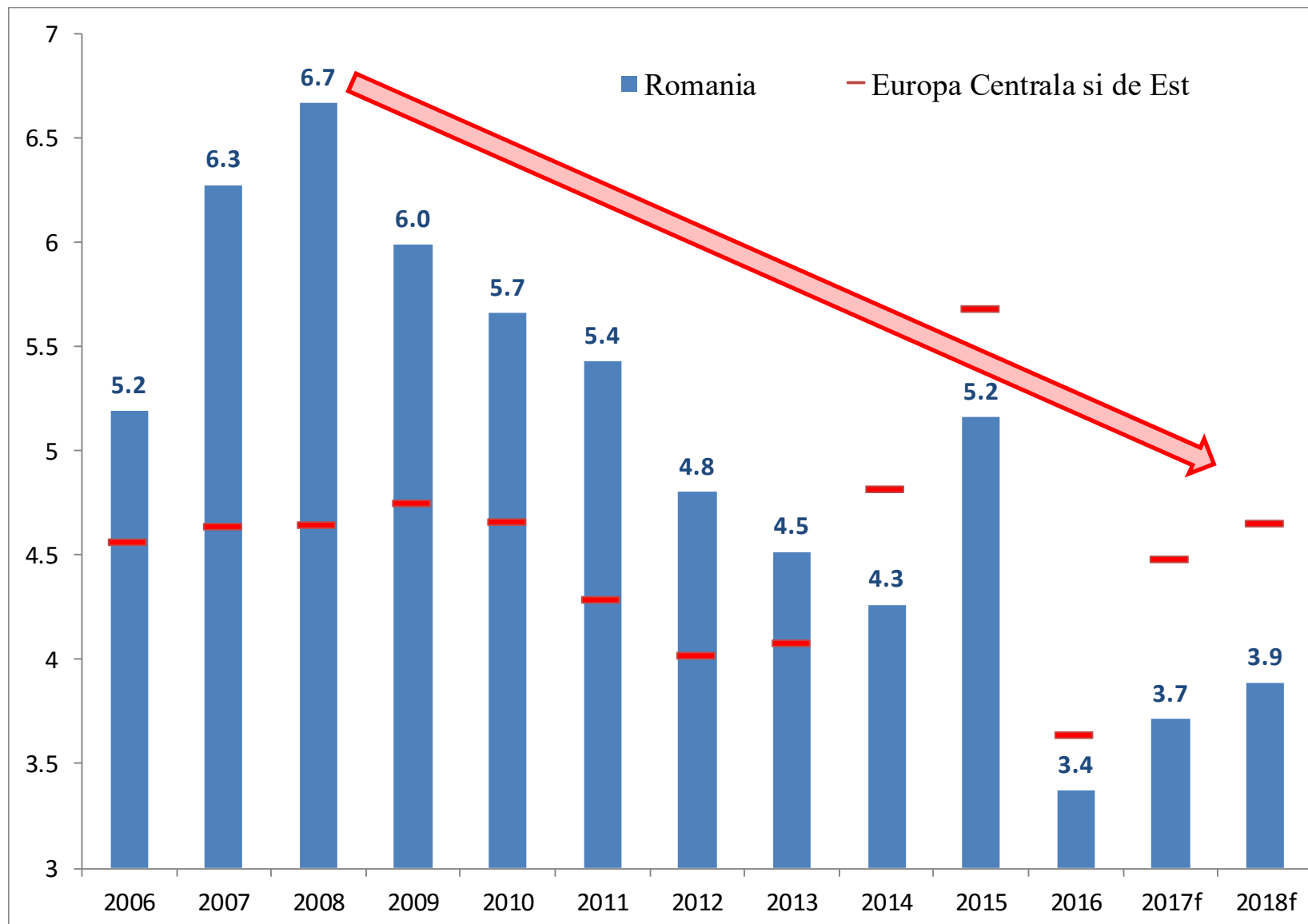
Sursa: EUROSTAT

Cheltuieli publice cu sanatatea in tarile UE, ESA 2010

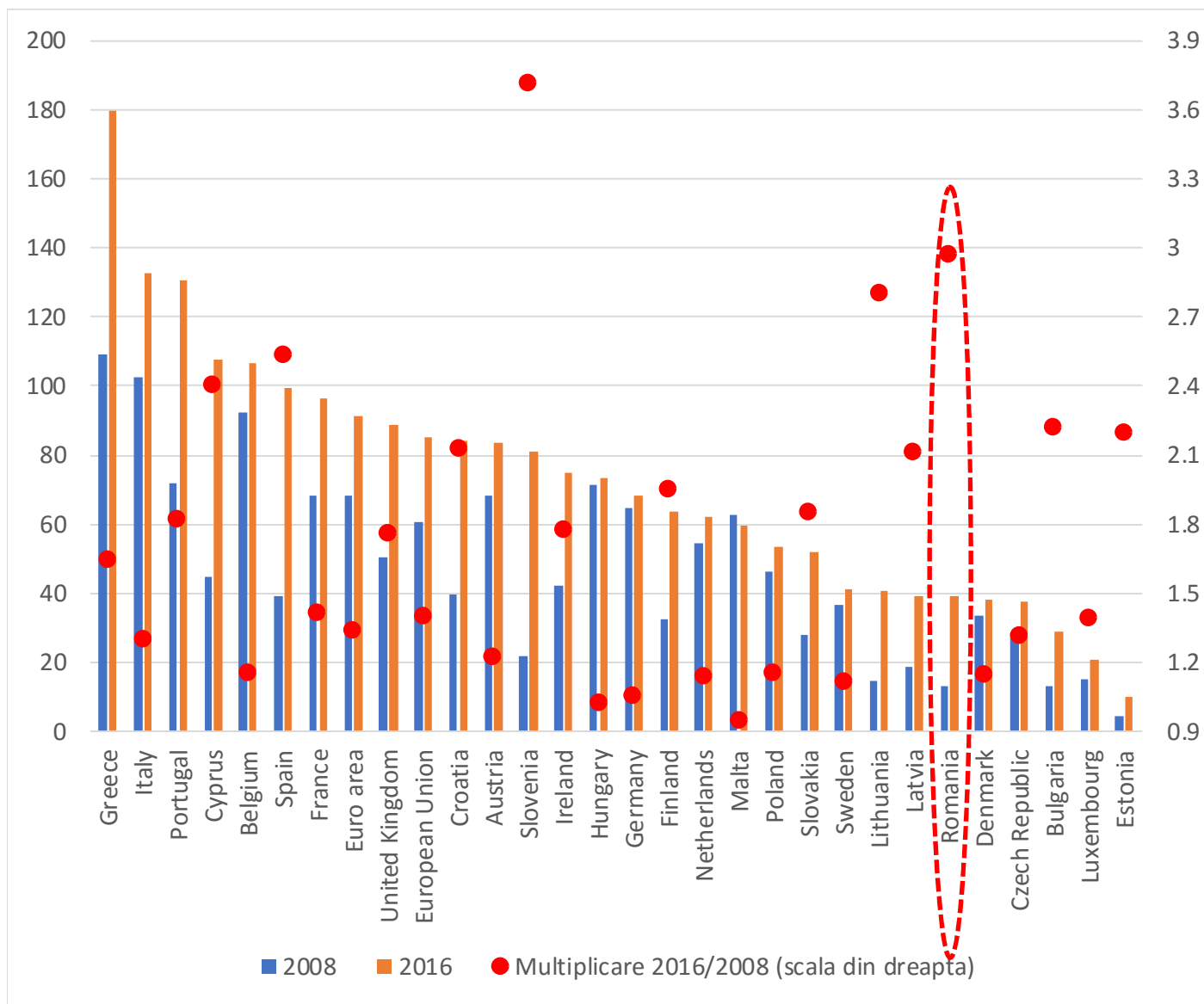
Sursa: EUROSTAT

Investitiile publice, ESA 2010, % din PIB

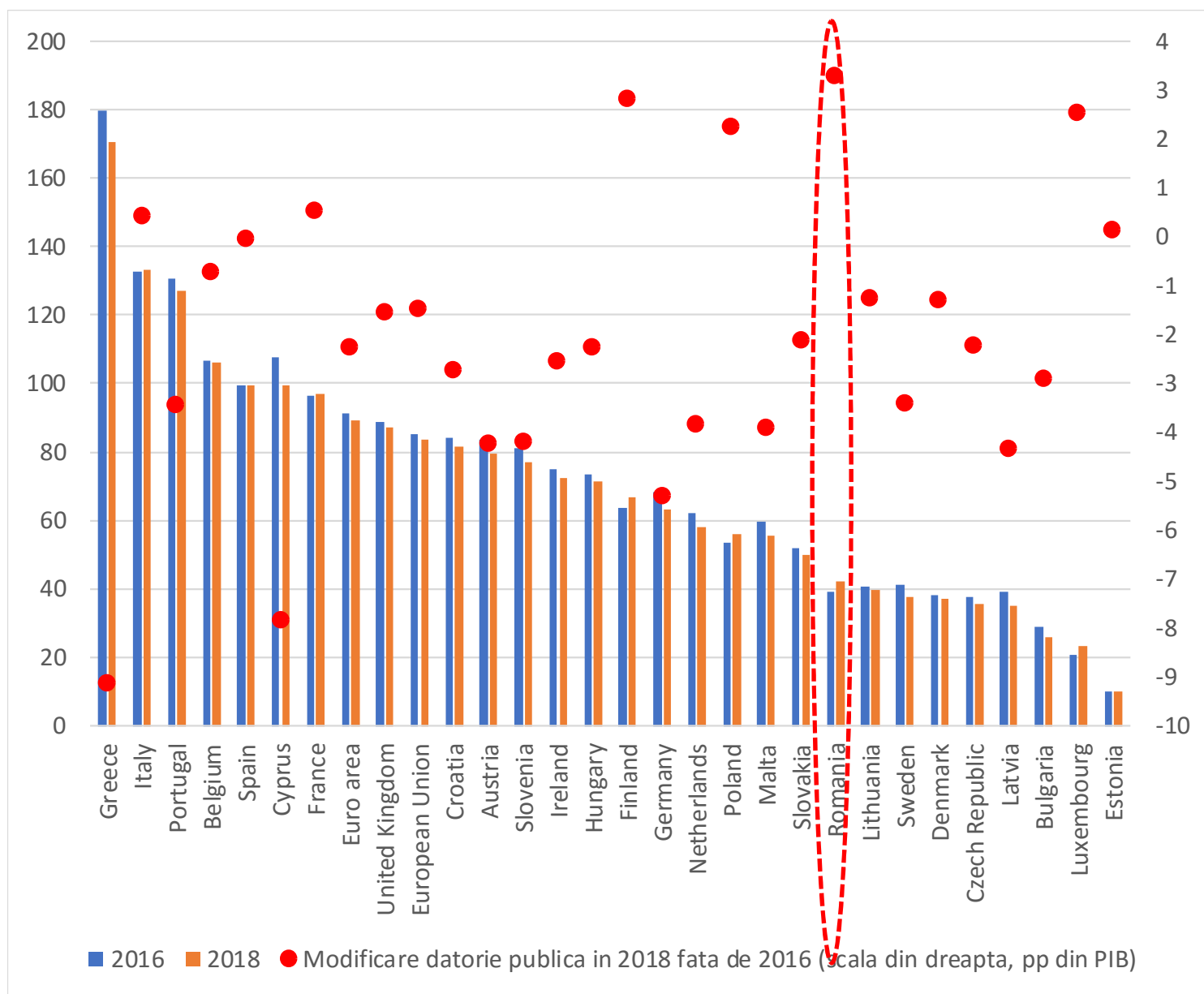
Sursa: EUROSTAT, calcule Consiliul Fiscal

Datoria publica in tarile UE, ESA2010, % din PIB (1)

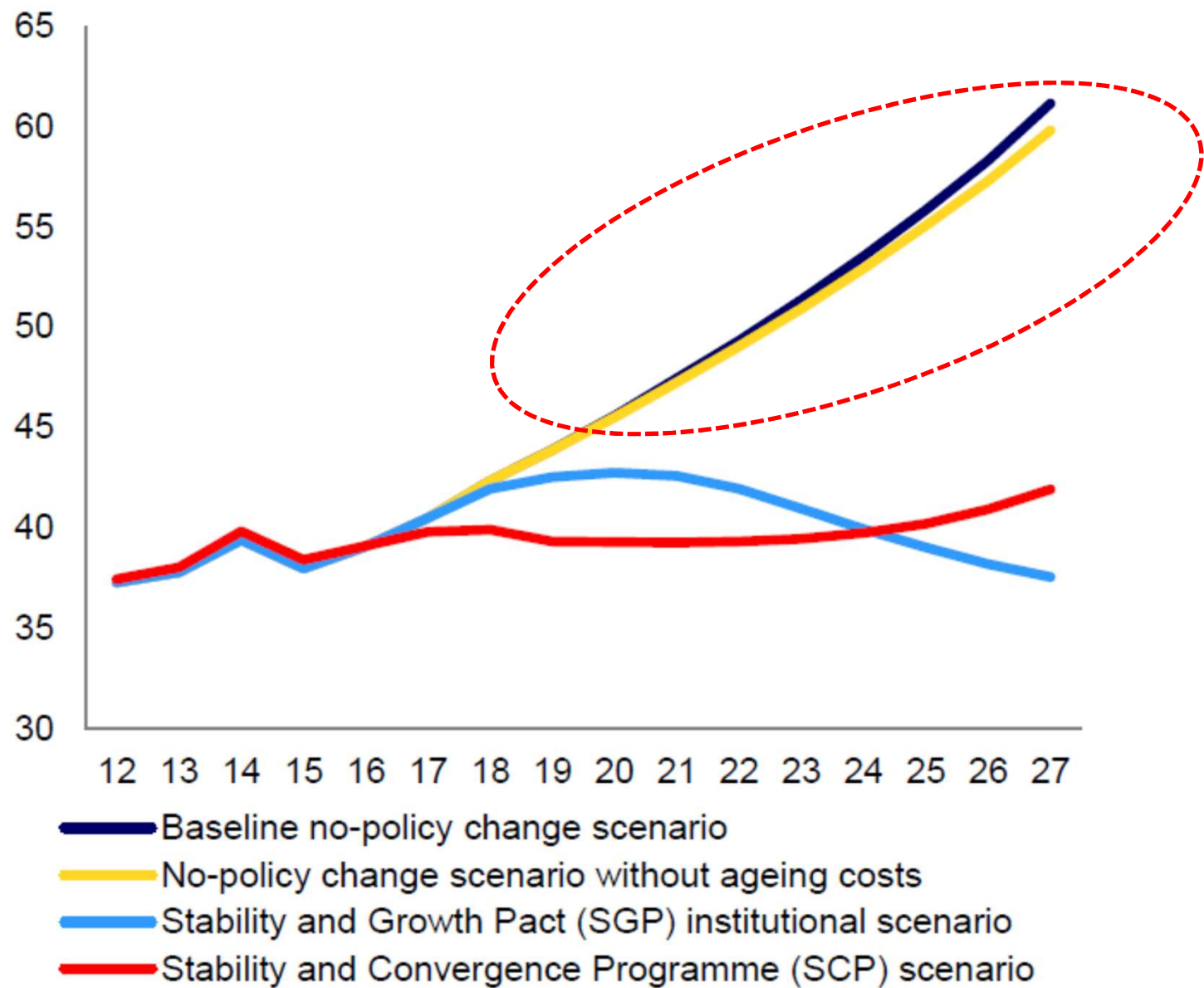
Sursa: Ameco

Datoria publica in tarile UE, ESA2010, % din PIB (2)

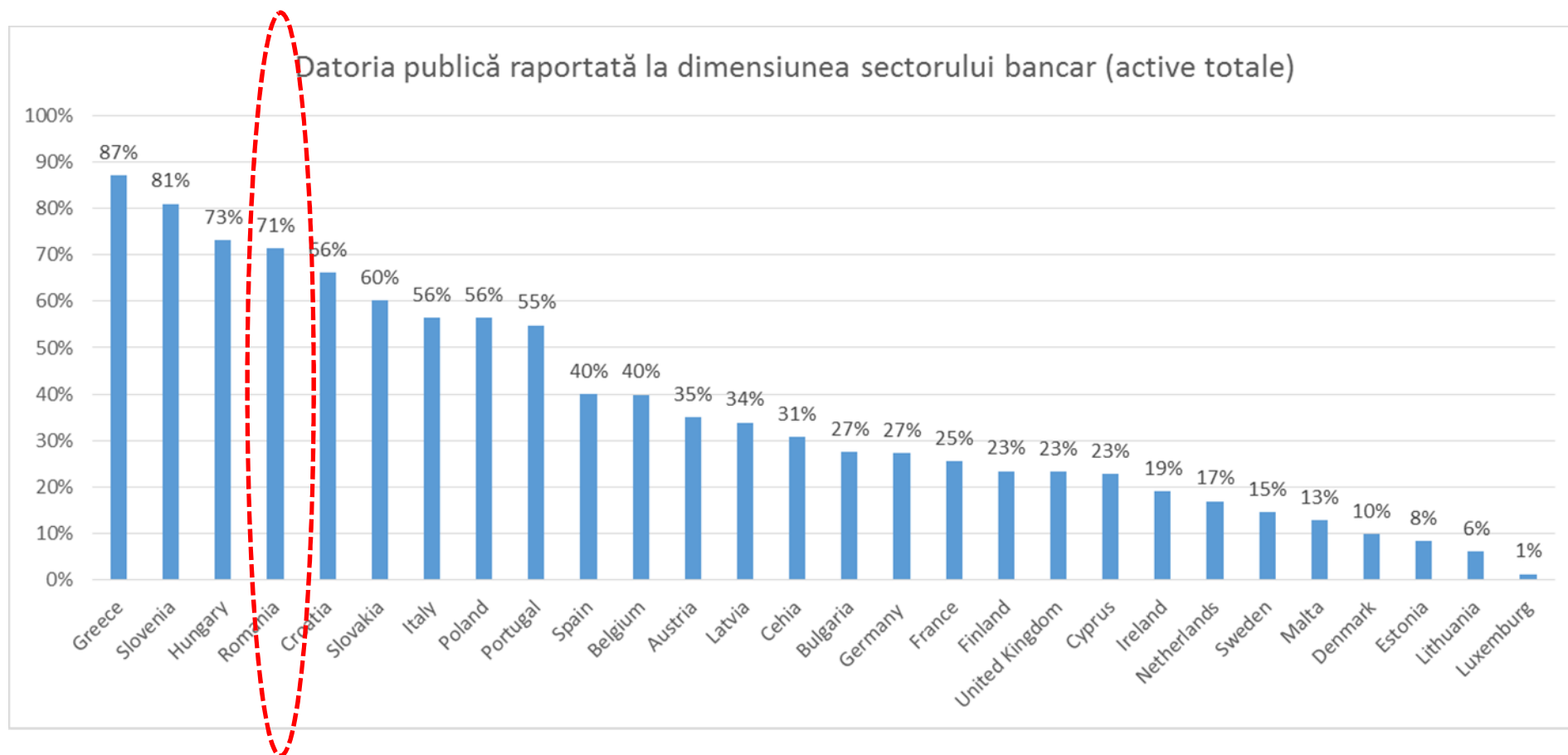
Sursa: Ameco

Graph 3.1.3: **Public debt sustainability**

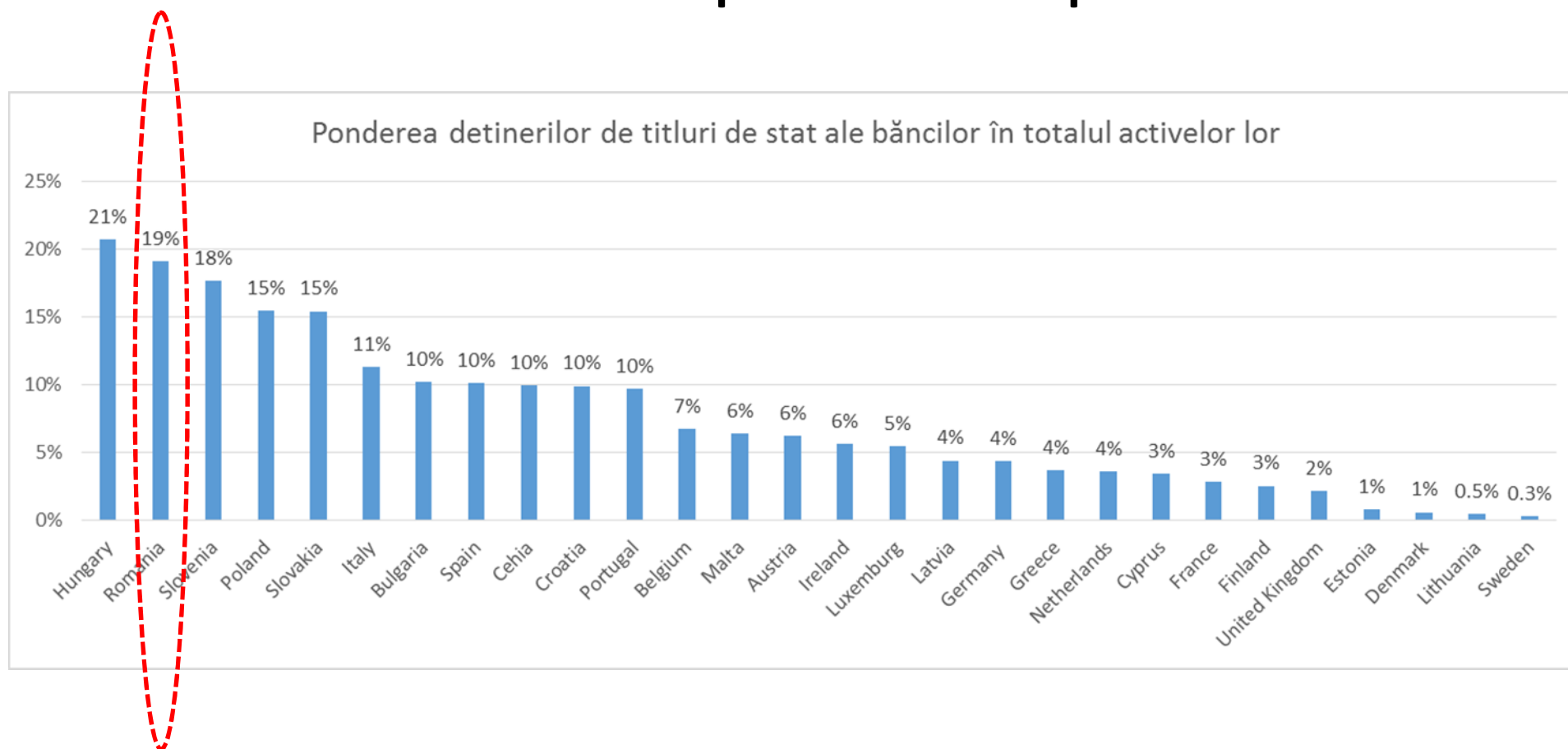

Source: European Commission

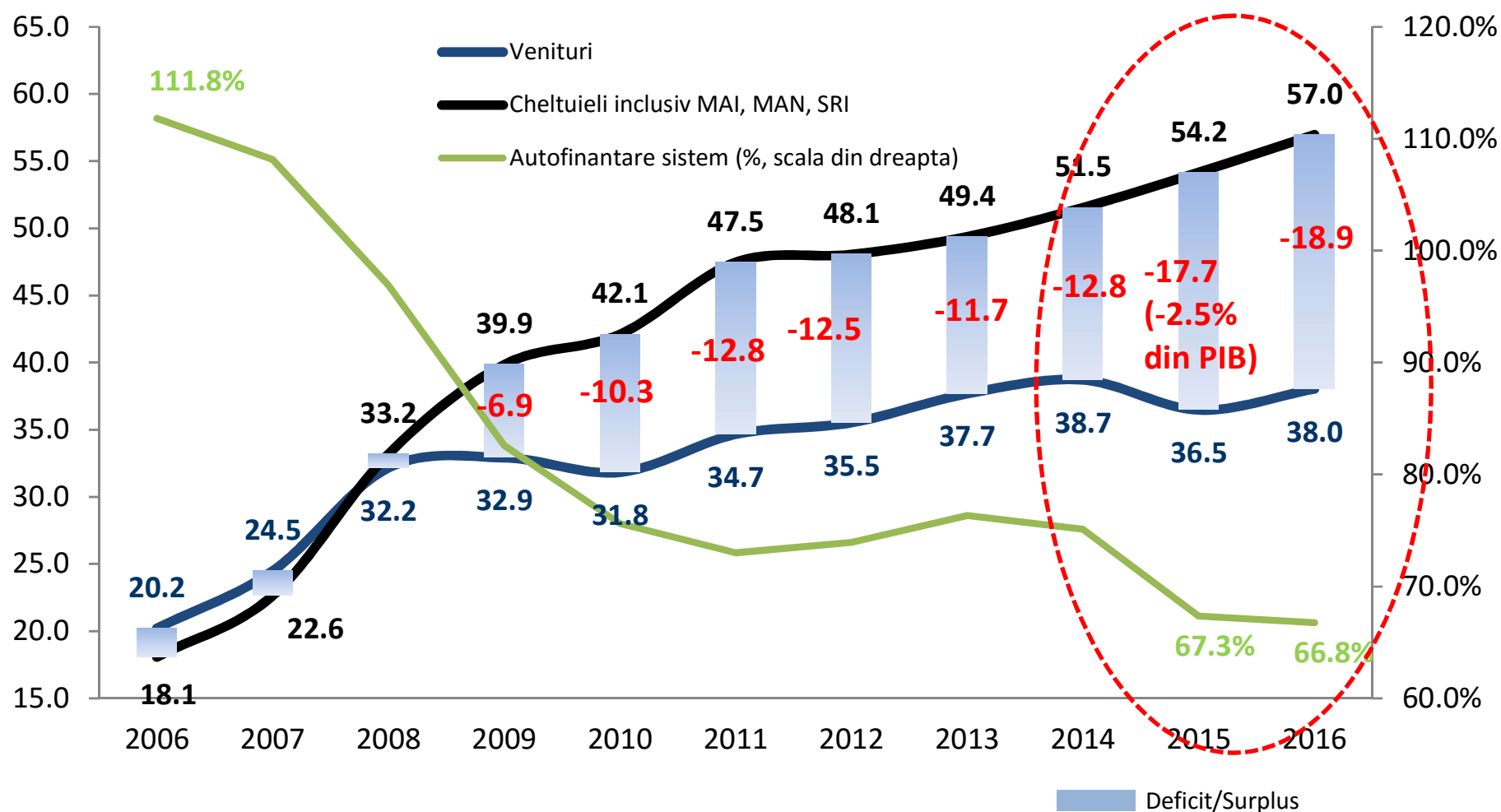
Datoria publică a României este deja la un nivel ridicat în raport cu dimensiunea sectorului bancar

Dimensiunea expunerii deja existente a sistemului bancar la sectorul guvernamental face problematică capacitatea acestuia de a absorbi un plus de datorie publică

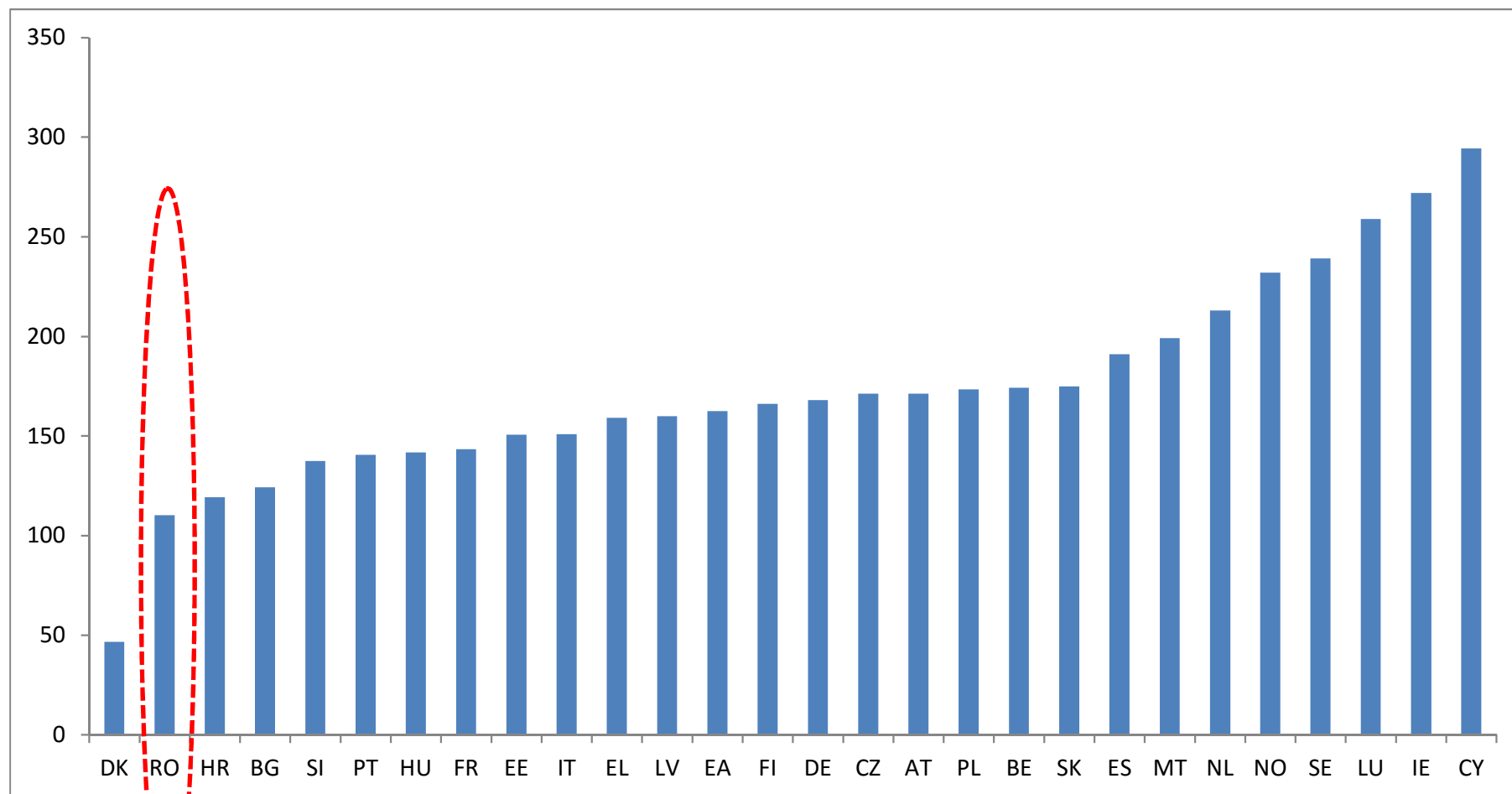

Deficitul in sistemul public de pensii a crescut dupa reducerea de CAS la sfarsitul lui 2014 – in prezent, 1/3 din pensiile in plata sunt acoperite cu transferuri din bugetul de stat

Sursa: Ministerul Finantelor Publice

Rata de suport (numar de contribuabili/numar de beneficiari in sistemul public de pensii)

Sursa: Comisia Europeana, date aferente
anului 2013